

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 202: Forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti til udviklingsvirksomhed. (Forlængelse af lovens tilskudsordning, sænkning af kapitalkrav, afkortning af garantiperiode m.v.).

Af erhvervsministeren (Jan Trøjborg).
(Fremsat 19/3 97. Første behandling 1/4 97. Betænkning 24/4 97).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Frank Aaen (EL):

Som det blev sagt ved førstebehandlingen, kunne Enhedslisten ikke støtte lovforslaget i den udformning, det havde, men vi har nu en forventning om, at der kommer et ændringsforslag, der vil ændre den situation, og derfor skal jeg bede om, at lovforslaget kommer tilbage til fornyet udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Forespørgsel nr. F 57:

Forespørgsel til erhvervsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om sine planer for forbrugerpolitikens placering, prioritering, bemanding, organisering, status og virkemidler – set i lyset af den nye globale markedsøkonomiske virkelighed og fremkomsten af den politiske forbruger?«

Af Jørn Jespersen (SF), Margrete Auken (SF), Steen Gade (SF) og Kjeld Rahbæk Møller (SF).
(Forespørgslen anmeldt 19/3 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 2/4 97).

Formanden:

Jeg kan oplyse, at afstemninger om eventuelle forslag om motiveret dagsorden udsættes til på fredag.

Begrundelse

Jørn Jespersen (SF):

Vilkårene for forbrugerne i Danmark og internationalt har ændret sig markant de senere år, og det er der en række årsager til:

For det første ser vi i dag et langt større internationalt islet på de forskellige markeder, og det betyder, at konkurrenceforholdene er meget anderledes, end de har været før, og det stiller forbrugerne i en ganske ny situation.

For det andet er tjenesteydelserne kommet ind og har meget større betydning på markederne, ikke mindst på det finansielle område, og det betyder, at forbrugerne her er stillet over for en lang række nye forhold, som det kan være ganske vanskeligt at forholde sig til og sikre sig over for.

Og for det tredje er der jo sket det meget glædelige, at den politiske forbruger har meldt sin ankomst og er begyndt at anlægge et helt nyt forbrugsmønster, hvor ikke kun de meget personlige præferencer, men også nogle meget bredere samfundsmæssige spørgsmål omkring etik og miljø, hensyn til den tredje verden osv. spiller en stadig større rolle for den enkeltes forbrugsvalg.

Denne udvikling, som har ført til, at forbrugerne er stillet over for nye muligheder og udfordringer, skaber selvfølgelig også et behov for modernisering af forbrugerpolitikken. Og dér må vi konstatere, at der ikke er sket nogen særlig udvikling siden sidst i 1970'erne, hvor Forbrugerkommissionen afsluttede sit arbejde.

Der har været tale om småjusteringer, småforbedringer, småændringer, men der har ikke været tale om en gennemgribende, gennemtænkt strategi i forhold den nye situation, som forbrugerne er stillet over for.

Derfor er der nu brug for, at vi tænker hele forbrugerpolitikken igennem med organisering, struktur, virkemidler osv. og lægger op til at tage de nødvendige politiske initiativer, som kan sikre forbrugerne en ordentlig stilling på markedet.

Der er for det første behov for at lave en modernisering af forbrugerarbejdets organisering og sikre en større og bredere folkelig indflydelse på forbrugerarbejdets måde at fungere på. Og der er brug for at lave en struktur, som modsvarer opgavernes omfang og karakter.

For det andet er der efter SF's opfattelse brug for en langt bedre forbrugeroplysning, og der er brug for etablering af en egentlig forbrugerforskning, som modsvarer den moderne forbrugers præferencer, og som kan inddrage de samfundsmæssige overvejelser i forbrugsfaldet på en bevidst og sikker måde.

Endelig er der på en lang række områder brug for en styrkelse af den konkrete lovgivning, som giver forbrugerbeskyttelsen i det daglige. Og på den baggrund, dvs. med ønsket om at få sat gang i en debat om det moderne forbrugerarbejdes placering og opgaver, har vi ønsket at få regeringen til at fremlægge sine planer, og vi har med glæde konstateret, at det er sket på et pressemøde i går, hvor der er rejst en lang række forslag og tanker i et debatoplæg fra erhvervsministeren, som vi langt hen ad vejen synes er et fornuftigt svar på de udfordringer, forbrugerpolitikken står over for, og som vi håber at kunne få en god debat om i dag.

Besvarelse

Erhvervsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg vil gerne sige tak til Socialistisk Folkeparti for initiativet til debatten. Jeg synes, at forbrugerpolitikken er så vigtig, at den fortjener en grundig debat i Folketingssalen forud for det forhandlingsforløb, som jeg forudser i det næste halve års tid med henblik på at fremsætte en række lovforslag, der skal styrke forbrugernes stilling på længere sigt, lovforslag, som regeringen forventer at kunne fremsætte, når Folketinget mødes igen til oktober.

Jeg vil godt understrege, at regeringen ser frem til en udbytterig debat. Regeringen har, som hr. Jørn Jespersen sagde for et øjeblik siden, i et oplæg lagt sine tanker frem til debat. Det er et holdningsoplæg, hvor man kan se regeringens forslag til strategi for det forbrugerpolitiske arbejde de kommende år. Det er ikke et oplæg, der ikke kan ændres i. Tværtimod er det en invitation til samarbejde, nemlig samarbejde med forbrugerorganisationerne, samarbejde med øvrige, der er engageret og interesseret i forbrugerpolitik, og naturligvis ikke mindst en opfordring og invitation til samarbejde med Folketingets partier.

For det første er forbrugernes stærkere engagement – nogle vil kalde det de politiske forbrugere, jeg ved ikke, om det en fornuftig betegnelse – og udtrykte vilje til igennem forbrugsvalg at påvirke virksomhederne og påvirke den forretningsetik, der ligger bag virksomhedernes produkter og deres produktion, en politisk realitet.

For det andet har forholdet mellem forbruger og virksomheder naturligvis stor betydning. Vi ved, at der på kort sigt kan være et skel mellem forbrugerinteresser og virksomhedsinteresser, men på lang sigt er historien en anden. Erhvervslivet lever af at opfylde forbrugernes behov, og i sidste ende har erhvervsliv og forbrugerne derfor fælles interesser.

Regeringens forbrugerpolitiske strategi tager sit afsæt i, at vi er nødt til at se forbrugerpolitikken meget mere bredt og i et bredere perspektiv end før. Forbrugerpolitikken hænger tæt sammen med en række andre politikområder som f.eks. miljø, energipolitik, fødevarerpolitik, sundhedspolitik, finansiel regulering – for at nævne et eksempel, de fleste er opmærksom på – og konkurrencepolitik er naturligvis også vigtig i en forbrugerpolitisk sammenhæng.

Vi er altså nødt til at favne bredt, hvis vi effektivt skal tage hånd om den forbrugerpolitiske dimension.

Regeringens forbrugerpolitiske strategi bygger på tre hovedelementer. For det første skal informationen til forbrugerne være bedre, mere omfattende og nå længere ud. For det andet er der behov for en bedre forbrugerbeskyttelse, og for det tredje skal vidensgrundlaget for de forbrugerpolitiske beslutninger forbedres. Det er overskrifterne på de konkrete initiativer, som regeringens forbrugerpolitiske strategi er bygget op på, og jeg vil prøve at skitsere de væsentligste elementer.

Vedrørende bedre information til forbrugerne er det regeringens opfattelse, at forbrugerne har brug for en klar, uvildig information, der bygger på en sikker viden, og som skal være let at gå til for forbrugerne. I de senere år har vi i Danmark sat stadig flere ressourcer ind på, at forbrugerne får bedre og mere information. Det er først og fremmest sket gennem Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet, der giver god information til forbrugerne. Det er der stadig væk behov for, men vi agter nu at gøre det betydelig bedre.

Den løbende teknologiske udvikling betyder også, at der kommer mange flere og meget mere komplicerede produkter på markedet, og at erhvervslivets markedsføring bliver meget mere aggressiv og omfattende. Det kan være vanskeligt at orientere sig som forbruger, og konsekvensen er, at en lang række myndigheder og en lang række organisationer har sat mange kræfter ind på at levere oplysning til forbrugerne af forskellig karakter og på specielle felter.

Resultatet er, at dansk forbrugerinformation i dag er karakteriseret af høj faglig kvalitet. For eksempel giver Miljøstyrelsen, Energistyrelsen og Levnedsmiddelstyrelsen for at nævne nogle information af høj standard til forbrugerne. Det er vigtigt, at denne direkte forbrugerinformation videreføres. Den skal ikke nedprioriteres; den skal videreføres og gerne opprioriteres.

De forskellige kilder til forbrugeroplysning kan dog gøre det svært at overskue alle informationerne, og det kan være svært at nå ud til den enkelte forbruger. Det betyder, at vi har behov for at koordinere forbrugerinformationen bedre og mere effektivt. Men jeg vil gerne pointere, at det er vigtigt, at vi holder fast i mangfoldigheden. De mange eksperter og myndigheder er garanter for en høj kvalitet på et højt fagligt niveau. Det skal der ikke slækkes på, tværtimod.

Derimod er der behov for, at vi arbejder bedre sammen, og at vi arbejder mere på tværs af skel. Det er den bedste måde at gøre samarbejdet effektivt på med henblik på at sikre, at informationerne når helt ud til forbrugerne. Derfor foreslår regeringen, at der oprettes et nyt uafhængigt center til at koordinere den del af forbrugerinformationen, der har betydning for forbrugernes valg af varer og tjenesteydelser.

Regeringens forslag betyder bl.a., at den forbrugerinformation, der i dag udføres for statens penge af Forbrugerrådet, Forbrugestyrelsen og Statens Husholdningsråd, samles i et nyt center. Informationerne til forbrugerne skal naturligvis

stadig have et meget højt fagligt niveau. Centret skal bygge sin virksomhed på de erfaringer og den viden, der er opbygget på forbrugerområdet.

Andre myndigheder skal, som jeg sagde før, fortsat informere forbrugerne på deres særlige fagområder. Centret skal derimod arbejde sammen med disse myndigheder og supplere med professionel informationsformidling. Regeringens mål er, at det nye center skal sørge for, at forbrugerne får oplysning om etiske forhold, menneskerettigheder, sociale forhold, miljøspørgsmål og lignende forhold, der kan have betydning for den politiske forbruger.

Det nye center bør især opprioritere forbrugeroplysning på to punkter: Flere test af produkter og tjenesteydelser og flere prissammenligninger. Når det handler om test, skal vi holde fast i, at kvaliteten af produkterne er vigtig for forbrugerne. Derfor er det regeringens mål at opprioritere laboratorietest og indkøb af testresultater. Regeringen ønsker også, at der bliver foretaget flere prissammenligninger. Forholdet mellem pris og kvalitet skal være belyst ordentligt, så forbrugerne ved, hvad de har at vælge imellem.

Forbrugerrådet spiller en naturlig og vigtig rolle som forbrugernes vagthund. Det er vigtigt, at vi holder fast i, at Forbrugerrådet kan spille den rolle. Det betyder selvfølgelig et behov for bevillinger. Det betyder også et behov for, at regeringen tilfører Forbrugerrådet flere penge til at bestille test og til at bestille prissammenligninger, og det kan man bl.a. gøre i det førmentalte center.

Mærkningsordninger og varedeklarationer betyder meget for forbrugerne. De giver forbrugerne information om, hvad varerne indeholder, og hvad de står for. Regeringen vil arbejde for, at vi får mere troværdige og mere overskuelige varedeklarationer, og at mærkningsordningerne på en klar og tydelig måde giver forbrugerne de rigtige oplysninger.

Danmark arbejder aktivt for en udvikling af EU's miljømærke Blomsten. Det er ikke blevet en succes endnu. Der er stadig væk arbejde, der skal gøres på lang sigt. Regeringen støtter som bekendt, at vi indfører det nordiske svanemærke i Danmark. Målet er, at Svanemærket skal give forbrugerne et signal om en høj standard på miljøside.

Nu har vi allerede en række officielle mærkningsordninger for produkter, og som bekendt er en lang række andre mærkningsordninger på

vej, f.eks. mærker for økologiske produkter, fødevarer kvalitet, energiforbrug og genanvendelighed. Regeringen vil arbejde for at samordne disse mærker og herunder arbejde for en koordineret informationsindsats.

Et mærke på et produkt er et signal til forbrugerne om, at varen lever op til visse krav, f.eks. med hensyn til miljø og økologi. Men det er ikke nok i sig selv, og her kan varedeklarerationer være vigtige. De giver forbrugeren oplysning om, hvad varen indeholder. I den forbindelse skal vi have undersøgt, om vi kan udvikle varedeklarerationer, som giver den politiske forbruger oplysninger om etiske, sociale og miljømæssige forhold, og også spørgsmål om menneskerettigheder bør inddrages.

Både virksomhederne og forbrugerne har en interesse i, at de oplysninger, som virksomhederne bruger i forbindelse med markedsføringen af et nyt produkt, er de rigtige. Det er virksomhedens opgave at sørge for, at det er de korrekte oplysninger, men i visse situationer kan virksomhederne få brug for en uvildig vurdering af deres produkter. Især når der er tale om teknologisk komplicerede produkter, kan det være nødvendigt, f.eks. hvis der opstår tvivl om forbrugernes sikkerhed og lignende. I den forbindelse kan vi overveje, om det offentlige skal formidle kontakten mellem erhvervslivet og de rette laboratorier og undersøgelsesinstitutioner, der uafhængigt kan teste produkterne for virksomheden. Virksomheden skal naturligvis selv dække udgifterne hertil.

Så til den anden hovedoverskrift: Bedre forbrugerbeskyttelse. Dansk forbrugerpolitik hviler på et sæt af regler, der beskytter den enkelte forbruger. Reglerne er bygget op om hensynet til forbrugerne, som i nogle tilfælde kan indtage en svag position i forhold til virksomhederne. Formålet med reglerne er for det første at sikre forbrugernes økonomiske og juridiske rettigheder og for det andet at sikre, at produkter og tjenesteydelser ikke er til fare for forbrugernes sikkerhed og sundhed. Det er et sundt fundament, som vi skal holde fast i og arbejde videre på.

Ny teknologi og mere aggressiv moderne markedsføring på tværs af grænserne betyder nye udfordringer for forbrugerne og for erhvervslivet. Der kommer hele tiden nye produkter, og der kommer hele tiden nye måder at markedsføre produkterne på. Det stiller skærpede krav til reglerne om forbrugerbeskyttelse.

Forbrugerombudsmanden er en meget central skikkelse, når det gælder om at beskytte forbru-

gernes interesser. Forbrugerombudsmanden fører tilsyn med, at virksomhederne overholder god markedsføringsskik. For at kunne løse sin opgave endnu bedre må Forbrugerombudsmanden have de fornødne beføjelser og ressourcer. I den forbindelse vil regeringen opfordre erhvervslivet til selv at gøre en større indsats for at formulere gode etiske principper og branchekodeks. På den måde undgår vi unødvendig lovgivning. Vi skal ikke have flere regler end højst nødvendigt.

Regeringen foreslår, at i tilfælde, hvor der opnås enighed mellem Forbrugerombudsmanden og en branche om etiske kodekser eller retningslinjer, skal disse gøres til bindende retningslinjer eller bindende kodekser. Det betyder, at hvis de bliver overtrådt, kan Forbrugerombudsmanden gribe ind med et påbud.

På den baggrund vil regeringen overveje at ophæve specialforbudene i markedsføringsloven. Det gælder forbudene mod at give gaver ved salg, mængdebegrænsede køb af varer, fremme af salg gennem rabatkuponer og mærker samt købsbetingede præmiekonkurrencer. For det første er forbudene ikke tidssvarende, og for det andet er lovens almindelige bestemmelser tilstrækkelige til at sikre mod uhensigtsmæssigheder.

Men vi må ikke svække forbrugerbeskyttelsen; det er vigtigt at understrege. Regeringens mål er at styrke forbrugerbeskyttelsen og gøre den mere tidssvarende. Regeringen foreslår derfor, at Forbrugerombudsmanden får bedre mulighed for at føre tilsyn med reglerne om god markedsføringsskik i markedsføringsloven. Forbrugerombudsmanden skal kunne udstede påbud mod markedsføring, som strider mod loven. En sådan mulighed har Forbrugerombudsmanden i dag i betalingskortloven.

Forbrugerklagenævnet har ligeledes stor betydning for forbrugerne. Forbrugerklagenævnet er et sikkerhedsnet for forbrugerne over for forretninger og andre steder, hvor forbrugerne har været på indkøb. Regeringen vil foreslå at tilføre ressourcer til både Forbrugerombudsmanden og Forbrugerklagenævnet.

Men vi er også nødt til at overveje andre og nye måder til at beskytte forbrugerne mere effektivt på. I den situation, hvor en forbruger føler sig snydt af en virksomhed, kan forbrugeren have svært ved at overskue, hvilke muligheder der er, og hvordan man bedst griber sagen an. Giver Forbrugerklagenævnet forbrugeren medhold i en klage, er det heller ikke sik-

kert, at virksomheden er indstillet på at følge nævnets afgørelse. Hvad gør man så?

Kort sagt, der er brug for råd og vejledning af forbrugerne i konkrete sager. Derfor vil regeringen drøfte med Forbrugerrådet, om der kan oprettes en særlig rådgivningsfunktion, en slags forbrugernes retshjælp. Det vil vi undersøge i den kommende tid, således at forbrugerne får bedre muligheder for at se, om der er juridiske muligheder for at klage over, at berettigede forventninger ikke er indfriet ved køb af varer og tjenesteydelser.

Et helt andet element, der trænger sig på i forbindelse med markedsføring, salg og omsætning, er udviklingen af Internettet. Regeringens strategi er at sikre forbrugerne på Internettet. EU's indre marked og den teknologiske udvikling rejser en række forbrugerpolitiske udfordringer, som er nye for os. Man kan sige, at grundlæggende gælder de forbrugerpolitiske beskyttelsesbestemmelser som markedsføringsloven etc. naturligvis også for handel på Internettet. De har naturligvis effekt.

Imidlertid er grænseløsheden ved handel på Internettet en realitet. Der er nemlig ikke nogen forretning, der ligger lige om hjørnet, hvor man kan gå hen og klage over et dårligt produkt, men problemet er, at Internettet er decentralt. Der er ikke et sted, hvor man kan sige, at her udspringer Internettet. Nettet bygger på et globalt netværk af computerservere og går på tværs af grænser og tidszoner.

Erhvervsministeriet er i gang med at kortlægge de problemer, der er knyttet til handel på Internettet. Arbejdet vil i maj-juni munde ud i en rapport om juraen i den grænseløse markedsføring og handel. Vi vil bruge rapporten til at overveje ændringer i forbrugerlovgivningen efter vedtagelsen af EU's direktiv om handel over landegrænserne.

Regeringen vil arbejde for, at der i alle EU-lande gælder et minimumskrav til virksomheder, der reklamerer på Internettet. EU-reglerne bør omfatte en regel om god markedsføringsskik. Regeringen vil endvidere arbejde for at tydeliggøre forbrugernes retsstilling ved handel på Internettet, og endelig vil regeringen arbejde for at styrke forbrugerens aftalemæssige retsstilling. Regeringen vil overveje en øget forbrugerbeskyttelse i købelovgivningen i forbindelse med EU's direktivforslag om køb af forbrugsvarer og forbrugsgarantier.

Det tredje hovedelement i regeringens strategi, et bedre vidensgrundlag for forbrugerpoli-

tikken, bygger på den realitet, at forbrugerne naturligvis efterspørger holdninger. En måde, forbrugerne kan vise deres holdning på, er naturligvis ved at boykotte varer, som de finder uetiske eller skadelige for miljøet. Lidt overraskende har en undersøgelse for nylig vist, at efter den målestok kan mere end halvdelen af de danske forbrugere betegnes som politiske forbrugere. Det er godt og vel 2,5 millioner mennesker, og her refererede jeg til Greens analyse i Børsen den 14. april 1997.

Det handler i stigende grad om holdninger til etik, sociale forhold eller miljø. Styrken af den måde, holdningen kommer til udtryk på, kan variere fra sag til sag, men det er et faktum, at de politiske forbrugere spiller en stadig større rolle på forbrugsmarkedet.

Regeringens nye forbrugerpolitiske strategi tager den politiske forbruger alvorligt. Det betyder først og fremmest, at vi skal arbejde for, at forbrugerne kan vælge varer i overensstemmelse med deres holdninger. Hvis en virksomhed tager fejl af signalerne fra de politiske forbrugere, kan det være fatalt for virksomheden. Vi har set tydelige eksempler på, at det kan koste en virksomhed dyrt.

Nye teknologiske muligheder vil blive udnyttet af både danske og udenlandske virksomheder. Det gælder f.eks. anvendelse af nye stoffer og nye bioteknologiske muligheder. Spørgsmålet er, hvad det betyder for os. Hvad betyder det for det enkelte menneske? Hvad betyder det for miljøet omkring os?

Udviklingen af ny teknologi betyder, at forbrugerne bliver stillet over for en række vanskelige spørgsmål. I den situation kan udsagn og vurderinger fra eksperter virke forvirrende, og de er ofte også modstridende. Oftere og oftere kan vi stå i situationer, hvor regeringen skal træffe afgørelser i forbrugerpolitiske sager, der kan være vanskelige at overskue, endsize forstå.

Derfor har vi brug for at få et udvalg af eksperter, der kan rådgive regeringen i konkrete sager. Udvalget skal løbende undersøge og vurdere, om vi i Danmark anvender vores ressourcer rigtigt. Når det handler om at skaffe ny viden på forbrugerområdet, er der steder, hvor vi skal opprioritere vores forskningsmæssige indsats. På baggrund af udvalgets løbende arbejde vil regeringen vurdere, om vi har brug for et nyt institut for forbrugerforskning.

Den stigende internationalisering og den nye teknologi stiller os som sagt over for en række markante udfordringer på det forbrugerpoliti-

ske område. Det betyder, at vi er nødt til at gå i gang med at opruste forbrugerpolitikken. Her skal vi betragte den politiske forbruger som drivkraften bag de nye vinde, der kan bringe os videre. Regeringen er indstillet på at tage udgangspunkt i forbrugernes behov. Forbrugerne har startet en udvikling, som rummer store muligheder for forbrugerpolitik og dermed også for dansk erhvervs politik.

Som sagt bygger regeringens strategi på tre hovedoverskrifter: Bedre og mere omfattende information til forbrugerne, bedre beskyttelse af forbrugerne og et forstærket vidensgrundlag for de forbrugerpolitiske beslutninger. Vi vil sætte måltrettet ind på de tre områder. Vi inviterer til et samarbejde, og jeg ser frem til sommeren over at debattere med de politiske partier en række væsentlige udspil på det forbrugerpolitiske område, som meget gerne skulle fremsættes som konkrete lovforslag i Folketinget, når folketingsamlingen efter sommerferien starter igen til oktober.

Jeg ser frem til en god og frugtbar debat med Folketingets partier under denne forespørgselsdebat.

Forhandling

Jørn Jespersen (SF):

Jeg vil gerne takke erhvervsministeren for besvarelsen i dag og for de initiativer, som regeringen har lagt frem i går. Der er jo tale om, at det nu ser ud, som om forbrugerpolitikken virkelig kan komme på det politiske landkort, og at der kan komme nogle initiativer, som meget længe har været savnet.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i SF helst så dannet et egentligt forbrugerministerium. Vi synes, det ville være en god ting, hvis vi havde en forbrugerminister, som kun havde den ene forpligtelse i forhold til alle politikområder: at tænke på forbrugernes interesser og at sørge for, at de indgår i den politiske beslutningsproces med fuld vægt.

Der ville i virkeligheden være tale om en parallel til Miljø- og Energiministeriet. Det er klart, at der er en lang række forhold, som overlapper mellem f.eks. Erhvervsministeriet og Miljø- og Energiministeriet, men hvor der til gengæld ikke er nogen tvivl om, hvilket ministerium der har hvilke helt legitime interesser at varetage. Sådan burde det også være på forbrugerområdet: at man vidste, at der altid var et

ministerium og en minister, som varetog forbrugernes interesser fuldt og helt.

Så længe det ikke er gennemført, er det trods alt et stort fremskridt, at der nu er lagt op til, at vi kan få en markant styrkelse af forbrugerpolitikken, og at vi kan få Erhvervsministeriet til i højere grad at tage den del af sit arbejde alvorligt, end det har været tilfældet hidtil.

Jeg vil gerne komme med nogle generelle bemærkninger om forbrugerpolitik, inden jeg forholder mig til de konkrete forslag i ministerens tale.

Først synes jeg, der er grund til at sige, at den modsætning, der tit bliver stillet op mellem forbrugerpolitik på den ene side og erhvervs politik på den anden side, dybest set er en falsk modsætning. Man kan sige, at vi sådan set alle sammen i en del af vores liv er forbrugere, selv om mange af os i andre sammenhænge er producenter og medproducenter som medarbejdere og ejere og dermed indgår på udbudssiden af markedet. Men der er altså brug for, at vi alle sammen har en vis styrke i vores rolle som forbrugere for at kunne varetage vores interesser i den del af vores samfundsmæssige liv.

Men dertil kommer jo, at det at have en god, stærk, effektiv forbrugerpolitik også er et meget vigtigt bidrag til en god erhvervs politik. Hvis det er sådan, at virksomheder, der opfører sig ordentligt, som markedsfører tingene på en ordentlig måde, og som har et fornuftigt forhold mellem pris og kvalitet på deres varer og tjenesteydelser, bliver favoriseret af forbrugerne, fordi forbrugerne kan gennemskue vilkårene på markedet, betyder det jo, at det er de gode, fornuftige virksomheder, som markedsfører sig på kvalitet, der på lang sigt vinder i konkurrencen, og ikke de virksomheder, som prøver at plukke sig igennem, og som måske kan gøre det på grund af en for dårlig forbrugerbeskyttelse.

Et land som Danmark har brug for at favorisere de gode, hæderlige virksomheder, der konkurrerer på høj kvalitet, og derfor er en god og sikker forbrugerpolitik også en langsigtet og dynamisk erhvervs politik.

Endelig er der grund til at sige, at det samfundsmæssigt er godt med en god forbrugerbeskyttelse; vi har samfundsmæssigt en fordel af, at markederne er velfungerende. Tænk bare på, hvad der er sket med kogalskaben, som har truet med at få et ganske bestemt marked til at bryde sammen, fordi der ikke har været taget tilstrækkelig meget hensyn til forbrugernes interesser, så man troede, at man kunne komme

igennem med en slap forbrugerbeskyttelse. Resultatet er, at på kort sigt kan man klare det, men det bliver afsløret; markedet truer med at bryde sammen, og samfundsökonomien lider skade.

Så vil jeg gerne knytte et par bemærkninger til spørgsmålet om den politiske forbruger. Der bliver talt meget om, hvorvidt den politiske forbruger er det rigtige udtryk, eller om man burde kalde det den bevidste forbruger eller den etiske forbruger. Det er efter min opfattelse ikke så væsentligt. Det væsentlige er at sige, at vi ser en forbrugeradfærd, som er eksploderet i de senere år, hvor mange forbrugere i deres daglige forbrugsvalg ikke alene tænker på at optimere deres egen nytte og tænke på sig selv, men anlægger bredere samfundsmæssige betragtninger og tager hensyn til miljø, etik, sociale forhold og i mange tilfælde til forholdene i den tredje verden og til arbejdsmiljøet. Det synes jeg er en utrolig glædelig udvikling, fordi det er udtryk for en mere ansvarlig og bevidst adfærd i det daglige.

Man kunne ligefrem sige, at der i virkeligheden er tale om, at mange forbrugere gør op med deres egen forbrugerrolle, fordi forbrugerrollen jos netop er karakteriseret ved i høj grad at være egen nytte og ikke andet. Her er der tale om, at man i virkeligheden anvender nogle bredere samfundsmæssige vinkler på sit forbrugsvalg og dermed opfører sig samfundsmæssigt ansvarligt, ikke bare, når man stemmer, og ikke bare, når man indgår i alle mulige demokratiske institutioner, men også, når man foretager sine daglige indkøb, og det er en glædelig udvikling.

Der bliver så diskuteret, om den politiske forbruger i virkeligheden kan løse alle de store spørgsmål, som vedkommende tager stilling til gennem sit fri forbrugsvalg, og det er jo indlysende, at vi selvfølgelig ikke kan overlade tingene til den politiske forbruger. Der er en lang række forhold, der gør, at man ikke kan sætte sin samfundsmæssige vilje og ønsker igennem alene via sit forbrugsvalg. Der er en lang række forhold, hvor det vil være umuligt af hensyn til økonomi osv. at løfte opgaven.

Men jeg synes, det er væsentligt at sige, at den politiske forbruger i virkeligheden er en hjælp og en støtte til de politiske kræfter, som i parlamentariske forsamlinger søger at finde løsninger på en lang række af vore miljømæssige etiske problemfelter. Det ville ikke have været muligt at få den lovgivning igennem om økologi, mærkning, støtte og omlægning, som vi har

fået, hvis der ikke samtidig var et markant ønske på markederne om at fremme den udvikling. Det er altså ikke et enten-eller; det er et både-og.

Det betyder også, at vi politisk har et ansvar for at række en hjælpende hånd og at ønske et samarbejde med den politiske forbruger om i fællesskab at løse nogle af de problemer, som det politiske forbrug er udtryk for, og som stadig flere mennesker føler at det er meget nødvendigt at gøre noget for.

Det er i virkeligheden, synes jeg, det mest glædelige ved debatten i dag og ved regeringens svar, at vi nu har fået sat samarbejdet mellem det politiske niveau og den politiske forbruger på dagsordenen og kan begynde at udvikle dette samarbejde til gensidig gavn for en mere effektiv politisk styring og samtidig en langt højere imødekommelse af de præferencer, som forbrugerne giver udtryk for på markedet.

Så skal jeg sige lidt om de enkelte elementer i regeringens udspil.

Først er der spørgsmålet om en styrkelse og en koordinering af informationerne til forbrugerne. Det er vi meget positive over for. Vi mener, at der er brug for at styrke informationerne til forbrugerne på en lang række nye områder, dels på de såkaldt politiske forbrugsområder, og dels på de nye markeder og det finansielle område og dér, hvor vi har fået et større internationalt islæt.

Vi synes, det er nogle gode overvejelser, som regeringen har gjort sig om, hvordan organisationen af en sådan styrket informationsindsats kunne finde sted, og det håber vi at kunne samle et flertal for at gennemføre i den kommende tid.

Vi er også på en del af strækningerne ret positive over for regeringens forslag, når det drejer sig om at styrke den lovgivning, som sikrer forbrugerbeskyttelsen. Der er mange rigtige tanker, og vi vil gerne indgå i et samarbejde om at realisere dem med de præciseringer, stramninger og tilføjelser, som der nu måtte være behov for.

Regeringen taler om bindende etiske retningslinjer. Ja, hvis de eksisterer, bør de i hvert fald være bindende, det er vi enige i, men jeg vil mene, at det også er vigtigt at gøre opmærksom på, at på en lang række områder bliver det formentlig nødvendigt med en egentlig lovgivning, fordi vi har så stor en udvikling i branchernes forhold til hinanden, en så uoverskuelig pris-sætning osv., at det kan være nødvendigt at lave en egentlig lovgivning på området.

Vi er enige i flere ressourcer til Forbrugerombudsmanden og en reducere af sagsbehandlingstiden i Forbrugerklagenævnet. Jeg synes, det er rigtigt at tage fat på Internettet, og købelovgivning skal der gøres noget ved, så her er der en lang række punkter, hvor vi kan samarbejde. Regeringens planer om at ophæve specialforbudene er vi lodret imod og vil bekæmpe dem – jeg skal senere komme ind på hvorfor – og endelig er der spørgsmålet om et bedre vidensgrundlag for forbrugerpolitikken.

Det er nok den svageste del af regeringens udspil. Her er der virkelig brug for at diskutere videre og ikke bare overveje en styrket forbrugerforskning, men komme med nogle konkrete initiativer, og det vil vi søge at få regeringen med på i den kommende tid.

Jeg skal slutte med at sige, at vi egentlig havde tænkt os at stille følgende dagsorden, en dagsorden, der kunne have lydt:

Den moderne forbruger kræver etik, miljøbevidsthed og menneskerettigheder afspejlet i de varer og tjenesteydelser, som erhvervslivet udbyder. Forbrugeren handler ikke alene i sin egen interesse, men tager også problemer op, som er fællesskabets problemer. Den bevidste forbruger tager stilling ved sit valg af forbrugsgoder, og for at sikre denne forbruger det bedst mulige beslutningsgrundlag opfordres regeringen til

- at styrke et samlet overblik over viden af relevans for forbrugeroplysningen og organisere formidlingen, så forbrugeren kun behøver henvende sig ét sted,
- at fremme forbrugerforskning og en varig forskningsbaseret indsamling af viden fra både danske og internationale forskningsmiljøer af relevans for forbrugerbeskyttelsen og forbrugeroplysningen,
- at forbedre Forbrugerombudsmandens muligheder for effektivt at håndhæve forbrugerlovgivningen og sikre forbrugernes retsstilling, og
- at tage forbrugerpolitiske hensyn i lovgivningen og i forvaltningen af den, herunder at fremme en aktiv forbrugerpolitik både på europæisk og på internationalt plan.

Det ville have været en god støtte til de initiativer, som regeringen allerede har taget, og denne dagsorden ville efter vores opfattelse have kunnet vedtages, hvis ikke Enhedslisten havde forhandlet ensidigt med de borgerlige partier. På den baggrund ønsker vi selvfølgelig ikke at få så god en dagsorden stemt ned, og vi

er tilfredse med, at ministeren langt hen ad vejen har taget hul på de problemstillinger, der er nævnt i dagsordenen, og at vi derfor kan søge dem fremmet i den kommende tid.

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg skal indledningsvis sige, at jeg synes, det var en udmærket dagsorden, som SF ikke stiller, og som fuldt ud afspejler også de holdninger, som vi har i Socialdemokratiet på det forbrugerpolitiske område.

I et moderne velfærdssamfund som det danske, der baserer sig på markedsøkonomi, er regulering netop afgørende for velfærden, afgørende for den enkeltes liv. Forbrugerpolitik er derfor et valg af regler for markedskræfternes udfoldelse og for jagten på profitten i det private erhvervsliv, en jagt, der helliger ethvert middel, hvis altså ikke lige demokratiet via lovgivningen har bestemt noget andet.

Reguleringen af markedskræfterne er mangesidet, og det er forbrugerpolitikken derfor også. At sikre konkurrence på fair og ordentlige vilkår i en virksomhed, der sælger varer eller tjenesteydelser, er lige så væsentlig en hjørnesteen i en aktiv forbrugerpolitik, som det er i erhvervspolitikken.

Regeringen har fremsat et forslag til en ny konkurrencelov, som Socialdemokratiet fuldt ud støtter. I modsætning til den såkaldte konkurrencelov, som har været gældende siden Schlüterregeringen i 1980'erne afskaffede den gamle monopollov, kan den nye lov medvirke til en reel konkurrence mellem virksomhederne til gavn for forbrugerne, fordi det betyder bedre kvalitet og lavere priser. Når lovforslaget forhåbentlig snart vedtages, får vi således en meget afgørende forbrugerpolitisk landvinding.

I nogen tid har regeringen haft et udvalgsarbejde i gang om rådgiveransvar i den finansielle sektor. Vi er efterhånden blevet præsenteret for en del eksempler på, hvordan rådgivningen af en kunde i f.eks. et pengeinstitut har medført tab for kunden, uden at kunden har været fuldt ud klar over, hvilken risiko vedkommende løb. Her er det vigtigt at få klarere regler, end vi har i dag, for, hvilket ansvar pengeinstitutterne skal bære.

Men det gælder også mere generelt for de finansielle virksomheders ansvar ved udbud af tjenesteydelser og handel med værdipapirer, medvirken til aktieemissioner og børsintroduktioner etc. Socialdemokratiets mål er klare og gennemsikkelige ansvarsregler, og vi ser derfor

frem til, at vi i den næste samling kan få et lovforslag til behandling her i Folketinget.

I den sammenhæng er det heller ikke ligegyldigt, om det er gennemskueligt, hvem der ejer hvem. Det gælder både i den finansielle sektor og i erhvervslivet generelt. Det er min opfattelse, at vi må overveje at kræve bedre information om ejerforhold i årsregnskaberne, fordi viden om ejerskab også giver viden om alliancer og interesser, der sjældent er til forbrugernes fordel.

Lovforslag nr. L 219 om ledelsesansvar og spekulationsforbud i den finansielle sektor er også væsentligt for forbrugerne at få vedtaget. De fleste er jo kunder i den finansielle sektor, og det er vigtigt, at man kan betro sine midler og tegne sine forsikringer uden at risikere, at den virksomhed, man er kunde hos, f.eks. plejer særinteresser for direktøren.

Markedsføringsloven og loven om mærkning og skiltning skal fortsat sikre forbrugerne gennemskuelige priser, god forbrugeroplysning og hindre, at handlende bruger unfair konkurrencemetoder. Desværre afskaffede Schlüterregeringen den direkte kontrol med efterlevelsen af reglerne, og derfor er det i dag op til forbrugere og konkurrenter at kontrollere, at det sker.

Forbrugerombudsmandens arbejde koncentrerer sig om virksomhedernes efterlevelse af markedsføringsreglerne, men indgrebsbeføjelserne er langsommelige, fordi domstolene skal blandes ind i det, også selv om der er tale om tydelige og indiskutable overtrædelser, ligesom en del af reglerne er mere egnede til opsøgende tilsyn, sådan som vi kender det fra f.eks. levnedsmiddelområdet og arbejdsmiljøet.

Socialdemokratiet overvejer derfor at foreslå, at Forbrugerombudsmanden forsynes med en ny forbrugerservicetjeneste, der opsøgende kan være med til at tage stikprøver på, om reglerne respekteres, en opgave, der måske kan løses af personer, der af den ene eller den anden grund ikke kan klare en hel dags arbejde hver dag, men som fint kan løse opgaven med at tage stikprøver af butikernes overholdelse af reglerne, ud fra den betragtning, at når markedskræfterne råder, så skal konkurrencen virke, ellers er forbrugerne alligevel uden indflydelse på udbudet og priserne for høje.

Hvad der konkurreres på, har ændret sig over tiden sammen med velfærdssamfundets udvikling. Hos forbrugerne er der en stigende bevidsthed om varernes kvalitet i bred forstand set i sammenhæng med prisen. Forbrugerne er

generelt oplyste om produktionsforhold både i Danmark og i udlandet og om menneskerettigheder, ligesom forbrugerne generelt er oplyst om bæredygtighed, miljøbeskyttelse, ressourceforbrug, den globale forurening og drivhuseffekt.

Derfor tager danske forbrugere ikke alene stilling til varens kvalitet og pris, som den står dér på hylden. Forbrugerne tager i stigende omfang varens tilblivelse og bortskaffelse i betragtning.

Derfor skal en moderne forbrugerpolitik imødekomme den bevidste forbrugers behov for at kunne foretage et valg på et relevant og reelt grundlag, og regeringen skal have ros for at have taget initiativ til en samlet strategi for at modernisere og styrke forbrugerpolitikken. Den bevidste forbruger har krav på at kunne få oplyst, i hvilket land en vare er produceret, så den enkelte kan tage stilling til menneskerettigheder, arbejdsmiljø, miljøpolitik, atompolitik, eller hvad den enkelte i øvrigt er optaget af at fremme eller bekæmpe. Det drejer sig om alle former for varer, ikke kun fødevarer.

I den sammenhæng må det europæiske indre markeds betydning ikke overses. Direktiver, som jo typisk er begrundet i ønsket om at fjerne tekniske handelshindringer, skal levne plads til en god forbrugeroplysning. Siden den danske befolkning i 1986 ved en folkeafstemning bestemte, at Danmark skulle være en del af det indre marked, har Socialdemokratiet arbejdet for at styrke reguleringen af det indre marked til fordel for forbrugerne. Ønsket er også et vigtigt forhandlingstema, som den danske regering har sat på dagsordenen om en ny traktat for det europæiske samarbejde.

Socialdemokratiet ønsker, at Danmark som foregangsland skal stå i spidsen for en moderne forbrugerpolitik på både europæisk og internationalt plan baseret på åbenhed og oplysning. En aktiv forbrugerpolitik skal således også være central for Danmark i de løbende forhandlinger inden for WTO-traktaten.

På den baggrund er det nødvendigt, at de eksisterende offentlige og private myndigheder, institutioner og organisationer fornyr indsatsen og samler kræfter og viden til fordel for en serviceorienteret formidling til forbrugerne, så forbrugerne kun behøver at henvende sig ét sted for at få oplysning om mærkning, regler og retligheder. Socialdemokratiet kan derfor støtte regeringens idé om en centerdannelse.

Der er også behov for mere forskning, der kan understøtte forbrugernes muligheder for at præge udbudet, herunder virksomhedernes valg af samarbejdspartnere, produktionsmetoder, samarbejdslande osv. i relation til forbrugernes opfattelse af, hvilke produktionsforhold varerne i hvert fald ikke bør produceres under.

Det vil således være yderst relevant, at man, når man på handelshøjskolerne analyserer og udvikler nye metoder til afsætning, på samme måde forsker i, hvordan forbrugerne kan påvirke virksomhedernes valg af, hvilke varer man vil fremstille.

Men også regeringen og Folketinget har brug for forskning og for på et forskningsbaseret grundlag at skaffe sig viden om forskning og udvikling internationalt, der har eller må forventes at få betydning for forbrugerne, så grundlaget for information til borgerne og for reguleringen er i orden.

Socialdemokratiet bakker derfor op om erhvervsministerens ønske om et offentligt forskningsudvalg.

Endelig er det naturligvis afgørende, at regeringen og vi her i Folketinget er bevidste om, at forbrugerpolitikken skal spille en særskilt rolle i lovgivningen og forvaltningen, hvor det overhovedet er relevant, på samme måde som Danmark som foregangsland – som nævnt – skal tage initiativ til en aktiv forbrugerpolitik på både europæisk og internationalt plan.

Internettet er kommet for at blive og vil spille en stigende rolle for forbrugerne. Socialdemokratiet har den opfattelse, at markedsføringsregler og øvrige spilleregler, der gælder for handel med varer og tjenesteydelser, i virkeligheden også skal gælde i den elektroniske verden. Derfor bakker Socialdemokratiet op om regeringens indsats for at fremme europæiske regler for god markedsføringsskik og få dem respekteret på Internettet og opfordrer samtidig til, at man gør indsatsen global.

Ideen om, at Forbrugerrådet som privat organisation kan blive hjemsted for en egentlig forbrugerretshjælp, fortjener også opbakning, og jeg håber, at Forbrugerrådet vil vise interesse for at løfte denne opgave.

Uden i øvrigt at ændre på markedsføringslovens første kapitel vil Socialdemokratiet gerne styrke Forbrugerombudsmandens indgrebsbeføjelser, ligesom vi finder det nyttigt at gøre etiske retningslinjer bindende. Derved undgår vi, at man finder på særlige tricks til at lokke kunderne til sig i de forskellige brancher på trods af

de specialforbud, der allerede er i loven, og som skal blive der.

Erhvervsministeren vil nedsætte et forbrugerpolitisk kontaktudvalg. Det tror jeg er en god idé, også for at understrege, at der er behov for et bredt samarbejde også med erhvervet. Fra Socialdemokratiets side vil vi opfordre ministeren til også at inddrage de ansatte i detailhandelen i kontaktudvalget. Medarbejderne i butikkerne har en særskilt interesse i at kunne yde kunderne den bedste service. Det kræver information og uddannelse, og vi finder det vigtigt, at de ansatte ved en repræsentation får adgang til at bidrage med deres erfaringer og dermed viden om behov for at forbedre forbrugeroplysningen.

Forbrugerpolitik er mangesidet. En konkurrencelov, der sikrer en virksom konkurrence, er i den sammenhæng uhyre centralt, kombineret med markedsføringsloven, der både skal give forbrugerne sikre produkter og rettigheder over for de handlende, men også gennemskelige priser og en tilfredsstillende vareinformation.

SF har rejst en relevant forespørgsel. Regeringen har spillet ud. Jeg har forsøgt at skitsere, hvad Socialdemokratiet derforuden kunne tænke sig. Nu vil jeg lytte med interesse til, hvad de øvrige partier i Folketinget kan eller vil bidrage med til den tiltrængte fornyelse af forbrugerpolitikken, som vi i Socialdemokratiet længe har ønsket os.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, det var en positiv tale, som Socialdemokratiets ordfører holdt, og den lover godt for samarbejdet om styrkelse af forbrugerpolitikken i den kommende tid.

Der er en enkelt ting, jeg gerne vil spørge til, og det er de såkaldte specialforbud, der bl.a. handler om de såkaldte tilgifter, altså dér, hvor man kan give gaver med oven i varerne for at lokke forbrugerne til at købe en bestemt vare. Der har regeringen jo lagt op til at fjerne specialforbudene, og det er vi meget imod i SF, både fordi vi mener, at det miljømæssigt er betænkeligt, fordi det skaber et uigennemsigtigt marked og dermed snyder forbrugerne, og derudover fører det til helt uoverskuelige prisforhold på markedet og dermed en dårligere konkurrence.

Hørte jeg Socialdemokratiets ordfører rigtigt, når jeg forstod det sådan, at SF og Socialdemokratiet er enige om, at specialforbudene skal blive i lovgivningen, og at vi også er enige om, at

de sagtens kan håndhæves, for hvis man går i gang med at gøre det, vil det have en præventiv virkning og derfor være en ret overskuelig opgave at tage fat på.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Specialforbudenes præventive virkning i forhold til unfair konkurrencemetoder er indiskutabel. Da vi lavede den seneste ændring af markedsføringsloven, så vi fra den ene dag til den anden, at rabatmærkerne, som man skal klippe ud for at få en bestemt vare, forsvandt fra vores tilbudsaviser landet over. Derfor virker specialforbudene, og derfor ser Socialdemokratiet absolut ingen grund til at fjerne specialforbudene.

Jens Vibjerg (V):

Jeg synes, det er fint, at vi med denne forespørgsel får sat fokus på forbrugerpolitikken. Regeringens oplæg – sådan som jeg må læse det – til en politisering af den faglige rådgivning vender vi os i Venstre imod. Det er vigtigt, at man som forbruger ikke er i tvivl om, hvorvidt udmeldingen er politisk funderet eller fagligt funderet. Den modernisering, vi ser frem til, skal ske uden sammenblanding af tingene, altså politik for sig og faglighed for sig.

I Venstre prioriterer vi forbrugerpolitikken højt, men ud fra en noget anden indgangsvinkel end regeringen. I Venstre prioriterer vi fagligheden utrolig højt. Det er for det første vigtigt, at vi skaber forudsætningerne for en faglig, ærlig og relevant information. En uafhængig faglig viden opbygges bedst uden indblanding af en politisk bestyrelse eller tilsvarende. I takt med, at man laver sin videnopbygning, skal denne viden kanaliseres videre til forbrugerne ud fra en faglig og saglig indgangsvinkel.

For at vi som forbrugere kan have tillid til de informationer, vi får, er det vigtigt, at man ikke fraviger den objektive forbrugeroplysning. Den model, der ligger i Forbrugerstyrelsen og Statens Husholdningsråd, har vist, at man har magtet den opgave. Det betyder selvfølgelig ikke, at tingene ikke kan gøres bedre, og derfor mener vi også i Venstre, at der er behov for en modernisering af lovgivningen, så aktørerne i højere grad bliver i stand til at leve op til morgendagens krav.

Forbrugerrådet har sin mission som den politiske sparringspartner, indpisker, og vi har selvfølgelig brug for, at vi som forbrugere kan give

den politiske indgangsvinkel. Forbrugerrådet har en opgave i at være med til at præge den forbrugerpolitiske dagsorden, fordi vi som forbrugere også skal have mulighed for at tage en lang række andre parametre i betragtning, når vi hver især skal foretage vore valg. Og det gør Forbrugerrådet godt.

Men det er efter Venstres opfattelse vigtigt, at vi holder dette adskilt fra den saglige indgangsvinkel, som bygger på den forskningsbaserede viden, som for det første indgår i hele uddannelsessystemet. Det er vigtigt, at vi på alle niveauer i vores uddannelsessystem uafledeligt får den nyeste viden.

Det er f.eks. vigtigt, når vi snakker levnedsmidler, at vi i vores uddannelsessystem er i stand til at give vore børn i folkeskolen, give de unge i de videregående uddannelser, give dem, der i det daglige rådgiver os i kostsammensætning eller professionelt producerer mad hver dag, en viden, så de er i stand til at sammensætte en kost, der både er velsmagende og ernæringsrigtig.

Der er stor sammenhæng mellem kost og helbred. Vi ved, at en optimal kostforplejning betyder meget, hvis vi er indlagt på sygehus. Vi ved, at det er enormt vigtigt, at ældre mennesker, hvad enten de er hjemmeboende eller er på plejehjem, får den rigtige kost. Allermest vigtigt er det måske, at vi allerede fra barnsben får de rigtige kostvaner, hvis vi vil have et langt og sundt liv. På en lang række andre forbrugsområder kan lignende eksempler opstilles.

Vi skal selvfølgelig have en visionær forbrugerpolitik, men vi må ikke glemme de basale ting. Når Forbrugerstyrelsen har mere end 50.000 henvendelser om året og mange ikke når igennem, fordi køkulturen ikke er så veludviklet, som det er nødvendigt, hvis man vil nå igennem, er det et udtryk for, at der også på det plan virkelige er et behov. Selv om vi lever i et oplyst samfund, har mange unge, når de stifter eget hjem, mindre viden med i bagagen, end deres forældre havde, da de stiftede eget hjem.

Hvis jeg må runde af med at sige, at forbrugerpolitik er kommet mere på dagsordenen end nogen sinde. Det skaber en bevidsthed, og det er et godt udgangspunkt. Det er vigtigt at holde fast i, at den nærmeste til at varetage forbrugernes interesser er forbrugeren selv. Vi kan så bidrage med forudsætningerne og redskaberne, der giver forbrugerne mulighed for at agere efter egne mål.

Disse synspunkter underbygges af en artikel i Børsen fra den 14. april, hvor der står, at et stort flertal af forbrugere ikke mener, at vi som lovgivere skal blande os med forbud. Kun 36 pct. af forbrugerne mener f.eks., at gensplejsede varer skal forbydes, medens 89 pct. mener, at de skal være mærkede – et tydeligt signal om, at forbrugerne vil have information, ikke forbud. Det er den virkelighed, som vi skal tage udgangspunkt i.

Om EU skal jeg kun sige, at det også er vigtigt, at vi får skabt en effektiv forbrugerpolitik på EU-niveau. Det er en naturlig del af det indre marked.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Jens Vibjerg lægger meget vægt på, hvad han kalder den faglige pålidelighed i de informationer, som gives til forbrugerne. Jeg tror faktisk ikke, at der er nogen, der er uenig i det. Det, jeg ikke forstår, er, hvorfor den konstruktion med Statens Husholdningsråd, som vi har i dag, på nogen måde skulle sikre en større faglig pålidelighed end den konstruktion, som regeringen har lagt op til støttet af SF, hvor man laver et forbrugerinformationscenter.

Sagen er jo bare den, at i dag har vi en meget lille del af de samlede forbrugerorganisationer repræsenteret i Statens Husholdningsråd, og det, der er lagt op til, er i virkeligheden at brede det ud, sådan at alle berettigede parter kunne være med i styringen af informationscenteret.

Jeg kan ikke forstå, hvorfor det skulle være specielt mere fagligt, at De danske Landboforeninger sidder i styringen af informationscenteret, men ikke De Grønne Familier. Hvorfor skulle De Danske Landboforeninger være mere fagligt pålidelige end De Grønne Familier? Hvorfor er det kun nogle få, der må være med? Hvorfor ikke alle berettigede parter?

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg bed mærke i den samme indledning, som også hr. Jørn Jespersen bed mærke i, nemlig den, hr. Jens Vibjerg kom med med denne skellen mellem politik for sig og faglighed for sig ud fra den betragtning, at det, vi skulle have i dag, er særlig fagligt.

Altså, vi har i dag et Statens Husholdningsråd, som jo klart repræsenterer organisationspolitiske interesser. Det er helt legalt, og det er efter vores opfattelse i Socialdemokratiet stadig

væk sådan, at man skal have de organisationspolitiske interesser ind i billedet, fordi de også kan bidrage med noget konstruktivt og finde veje til den formidling, som fortsat skal løses, og som gerne skulle løses mere intenst i fremtiden.

Jeg vil også godt spørge hr. Jens Vibjerg, om det nu også er velvalgt at antage, at det, der nu kommer fra regeringen, skulle være mindre fagligt end det, der eksisterer i dag, i betragtning af at der foreslås etableret et offentligt forskningsudvalg, hvor vi jo har et klart regelsæt for, hvordan den slags etableres for at sikre en klar uafhængighed i forhold til staten og regeringen – netop for at styrke den uafhængige forskning.

Så alt andet lige er der her efter vores vurdering i Socialdemokratiet en styrkelse af den faglige uafhængighed, når det drejer sig om forskning, og jeg vil gerne bede hr. Jens Vibjerg om at forklare, hvordan hr. Jens Vibjerg kan komme til den modsatte konklusion.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Som jeg oplever dagens virkelighed, så synes jeg, at erfaringen er, at Forbrugestyrelsen og Statens Husholdningsråd meget fint har balanceret på det faglige niveau, og så har vi haft Forbrugerrådet til at give det politiske indspark. Jeg synes, at den rollefordeling har vist sig at være meget hensigtsmæssig.

Jeg tror, det på sigt er en fordel for forbrugere, at vi holder tingene adskilt, sådan at der ikke er tvivl om, at når udmeldingerne kommer det ene sted fra, så er det den faglige, den forskningsbaserede viden, der offentliggøres, og kommer det fra det andet led, er det den politiske indfaldsvinkel, som jo også er vigtig i debatten. Og dér mener jeg, at modellen gerne må moderniseres, men modellen som sådan er ganske fortrinlig.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg har altså brug for at få hr. Jens Vibjerg til endnu en gang at forklare mig, hvordan man som organisation repræsenteret i Statens Husholdningsråd på den ene side er faglig og dermed upolitisk ifølge hr. Jens Vibjergs udlægning, når den samme organisation på den anden side som medlem af Forbrugerrådet spiller en politisk rolle.

Hvordan kan man have den vurdering, at Statens Husholdningsråd i den sammenhæng spiller en såkaldt faglig neutral rolle, men når

man tager den anden kasket på som medlem af Forbrugerrådet, så er det altså en politisk organisation i den her sammenhæng?

For mig at se er Statens Husholdningsråd ikke specielt politisk uafhængig; det repræsenterer også nogle for mig at se klare, regulære organisationsinteresser, som vi også respekterer. Men at tage det som udtryk for, at de skulle være specielt neutrale i forhold til det politiske billede, er vel at tage munden for fuld, men hr. Jens Vibjerg kan måske forklare mig det en gang til.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg har altså også meget svært ved at forstå hr. Vibjergs argumentation. Der bliver sagt, at når der bliver lavet test og den slags ting, så skal man være sikker på, at det ikke er sådan politiseret, men fagligt velfunderet og pålideligt. Det er jeg da helt enig i.

Men sagen er vel i dag også den, at uanset om det er Forbrugerstyrelsen eller Forbrugerrådet, der bestiller test, er det de samme institutioner, der udfører dem, så det er vel ikke den store forskel i objektivitet og pålidelighed, der er tale om her.

I virkeligheden er det slet ikke det, debatten handler om. Den handler om, hvilket repræsentantskab og bestyrelse der skal være for den enhed, der nu har til opgave at informere forbrugerne. Og dér efterlyser jeg igen et svar på, hvorfor hr. Vibjerg mener, at det kun er nogle få organisationer, der må sidde der, og ikke alle berettigede organisationer. Hvorfor er det efter hr. Vibjerg opfattelse så rigtigt, at De danske Landboforeninger sidder der og ikke De Grønne Familier?

Er det nu også det objektive, der spiller ind her? Eller er der nogle andre og skjulte motiver?

Dertil kommer de opgaver, der skal løses, de ting, der skal informeres om. Er Venstre enig i, at vi også bør udvide feltet for informationer til at handle om den finansielle sektor og miljøspørgsmål, som den politiske forbruger lægger vægt på? Eller er hr. Vibjerg tilfreds med det indsnævrede felt for oplysning, som findes i dag?

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Jeg tror, at jeg i mit indlæg sagde, at for Venstre er det hele forbrugeraspektret, der skal tages ind. Jeg brugte levnedsmidler som eksempel,

men jeg mener, at det for så vidt er hele spektret hos forbrugerne, vi skal drage ind, når vi snakker forbrugerpolitik.

Formanden:

Så er der en tredje omgang korte bemærkninger, fru Sonja Mikkelsen.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Nu nævnte hr. Jens Vibjerg igen ernæringsaspektet, og jeg husker jo godt, hvad hr. Jens Vibjerg sagde i sit indlæg om Statens Husholdningsråds fortræffeligheder med henblik på at fremme ernæringsrigtig kost.

Problemet er jo blot, at den måde, formidlingen af den information sker på i dag, ikke har slået igennem i folkesundheden. Problemet er jo, at danskerne ikke har forstået de ernæringsrigtige budskaber, som kommer fra Statens Husholdningsråd, og vi har brug for, at den information på en anden måde går ind under huden på forbrugerne, så man faktisk prøver at forbedre den måde, man lever på, sådan at folkesundheden også forbedres ad den vej. Derfor er det vigtigt, at vi får moderniseret informationen.

Synes hr. Vibjerg, at Statens Husholdningsråd har haft succes med at fremme folkesundheden på den måde, man indtil nu har informeret på på det her felt?

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Se, der er jo ingen, der foreslår, at de organisationer, der i dag sidder i Statens Husholdningsråd, ikke skal være med til at påvirke, diskutere og styre forbrugerinformationen. Men vi er nogle, der spørger: Hvorfor må alle de andre ikke være med?

Der sidder i dag lidt over 10 organisationer i Statens Husholdningsråd, men der findes jo 50-60 organisationer, som arbejder med forbrugerspørgsmål. Og jeg synes, at det er rimeligt at bede Venstre om en forklaring på, hvorfor det kun er ganske få organisationer, som skal være med til at styre forbrugerinformationsarbejdet, og hvorfor alle de andre ikke må være med.

Jeg kan godt konstatere, at hr. Vibjergs svar bliver kortere og kortere for hver gang, man spørger. Kunne det så ikke eventuelt føre til den konklusion, at man måtte sige: Nej, det er måske også en lille smule uretfærdigt fordelt i dag, og vi er i Venstre trods alt indstillet på, sådan ud

fra en pluralistisk tankegang, at det ikke kun er de organisationer, vi selv føler os nært tilknyttet, der skal sidde i ledelsen?

Pernille Sams (KF):

For Det Konservative Folkeparti handler forbrugerpolitik først og fremmest om at sikre, at forbrugerne får tilstrækkelig reel og sober information, således at de har så gode forudsætninger som over hovedet muligt at træffe deres valg og beslutninger på.

Forbrugerpolitik bør ikke handle om forbud, restriktioner og bureaukrati, men om at give forbrugerne så mange reelle valgmuligheder som overhovedet muligt og sikre gennemsigtigheden i valgmulighederne, sådan at de på korrekt oplyst grundlag frit kan vælge, hvad der passer dem og deres familie bedst.

Det siger sig selv, at i det komplicerede samfund, vi lever i, med åbne grænser og en mangfoldighed af varer og udbydere er det nødvendigt med nogle klare, men generelle retningslinjer, som er med til at beskytte forbrugeren mod urimelige forhold.

Vi skal overordnet set udstikke rammerne for gode mærkningsordninger, reelle varedeklARATIONER, en god markedsføringsskik og etik, der fortæller, hvad der er ret og uret på dette område. Men det er samtidig utrolig vigtigt, at man trækker en fornuftig grænse mellem formynderi på den ene side og sund fornuft på den anden side. I Det Konservative Folkeparti har vi nemlig tillid til forbrugernes sunde fornuft og mener ikke, at barnepigementaliteten skal være det fremherskende princip. Forbrugerne skal have valgmulighed og frihed til at vælge på markedet.

Erhvervsministeren tog udgangspunkt i, hvad han kaldte forbrugerens behov. Regeringen mener altså, at man kender forbrugerens behov og vil lave lovgivning ud fra, hvad man mener, er forbrugerens behov. Vi mener, forbrugeren selv skal have lov til at definere forbrugerens eget behov og vælge mellem en stor vifte af valgfrie muligheder, sådan at det bliver muligt at vælge helt forskelligt. Vores forbrugere er ikke ens og bliver det forhåbentlig heller aldrig.

Der eksisterer i dag bl.a. en række love og regler, som tilgodeser forbrugerens ret til information og trygge rammer, som sikrer, at forbrugeren ikke uvilligt vildledes. Jeg tænker f.eks. på markedsføringsloven, som udstikker retningslinjerne for god markedsføringsskik.

Den nye markedsføringslov, som blev vedtaget i 1994, er på visse områder faldet i den forkerte grøft og har bidraget til at gøre samfundet endnu mere formynderisk og bureaukratisk. Loven indførte en lang række nye forbud, påbud og restriktioner for de næringsdrivende i Danmark, og jeg noterede mig med glæde, at erhvervsministeren i dag luftede muligheden for at bløde op på de mest formynderiske elementer.

Det hyggede jeg mig lidt med, indtil det så gik op for mig, at den socialdemokratiske ordfører brugte sin ordførertale på at dementere erhvervsministerens tanker. Så nu er det jo ikke godt at vide, hvem der tegner Socialdemokratiet i denne her sag, men i Det Konservative Folkeparti håber vi på, at det er erhvervsministeren.

Forbrugerpolitik og erhvervs politik hænger sammen på mange måder. Det er nødvendigt, at man finder en rimelig balance mellem på den ene side at sikre forbrugeren så megen information som muligt og på den anden side ikke blander sig for meget i markedet og dermed ødelægger den information og de muligheder, som ellers forefindes. Samtidig er det også vigtigt, at man ikke indfører restriktioner, som unødigt begrænser erhvervslivets udfoldelsesmuligheder, og som virker konkurrenceforvridende.

Det vil være til stor skade for både forbrugeren og den enkelte erhvervsdrivende. Forbrugerne nyder nemlig godt af et mangfoldigt og frit butiksliv. Tænk blot på, hvor mange nye muligheder lempelsen af lukkeloven har givet forbrugerne, og hvor skadeligt for forbrugernes frie valg det er, at miljøministerens storcenterlov med stop for nye storcentre netop er vedtaget. Den tilsidesætter jo forbrugernes muligheder for selv at bestemme, hvor de vil handle.

Derfor handler forbrugerpolitik også om at sikre så velfungerende, gennemskelige markeder som overhovedet muligt. Det er i samspillet mellem forbrugeren, regler, som sikrer reel mærkning og information, og virksomhedernes indbyrdes konkurrence, at forbrugerne får de bedste betingelser.

Det er f.eks. også i forbrugernes interesse, at de offentlige serviceydelser pris- og kvalitetsvurderes løbende. Det gøres allerbedst ved at teste dem på det frie marked gennem udlicitering.

Men også her er regeringen jo blokeret af partihensyn frem for realpolitik. Det er gang på gang dokumenteret, hvor stor gevinst for forbrugerne der kan hentes ved en seriøs, velplan-

lagt udlicitering, og tiden skal såmænd nok også modne disse tanker selv i Socialdemokratiet. For det er sund fornuft, og det er forbrugerpolitik, så det batter.

Der er for meget partipolitik og for lidt realpolitik i regeringspartierne holdning. Man forsøger for meget at politisere debatten i stedet for at se på forbrugernes reelle interesser i frie valgmuligheder på et så objektivt og korrekt grundlag som muligt.

Vi er imod regeringens forslag om at oprette et nyt, ikke storcenter, det har man jo forbudt, men et stort center til koordinering af forbrugerinformation. Det eneste, man får ud af det, er forøgede offentlige udgifter og endnu større skattestigninger, end regeringen i øvrigt planlægger for befolkningen. Det er et poppet politisk forslag i forsøg på at købe sig gunst hos en vælgergruppe, som ikke sætter sig ind i forslagens nærmere indhold.

Vi har ikke noget at udsætte på arbejdet, som det udføres, i Statens Husholdningsråd, som ministeren nu vil nedlægge, i Forbrugerrådet eller hos Forbrugerstyrelsen. Vi har ikke noget ønske om at undergrave nogen af disse institutioner, højst modernisere dem. Og vi har ikke noget ønske om at mase dem sammen for at politisere det samlede udbytte. Det kan nemlig ikke være i forbrugernes interesse.

Formålet med de nye tiltag skal ikke være at politisere forbrugerdebatten, men burde derimod være at sikre forbrugerbeskyttelse, sikre reelle mærkninger og oplysninger, sikre, at de juridiske forhold er klarlagt, samt sikre produktsikkerhed og produktansvar.

Det er ganske udmærket, at vi i Danmark har en lov om produktansvar, som indebærer, at producenten har ansvaret for en skade, som er opstået som følge af en defekt ved produktet, og at producenten skal betale erstatning og godtgørelse for personskade, hvis der er sammenhæng mellem defekten og skaden. Produktansvarsloven er baseret på et EF-direktiv. Ifølge Maastricht-Traktaten skal EU bidrage til, at der skabes et højt niveau for forbrugerbeskyttelse, og det er ganske fornuftigt at se forbrugerpolitik i EU-sammenhæng, så danske virksomheder ikke ensidigt bliver ramt af skrappere krav, som virker konkurrenceforvridende.

Loven om produktsikkerhed er et klart eksempel på, hvor vigtigt det er at have forbrugerpolitikken forankret i EU. Her er vi i Danmark gået længere end de øvrige EU-lande, men Det Konservative Folkeparti ønsker, at EU-landene

finder frem til et nogenlunde ensartet generelt niveau. For Det Konservative Folkeparti handler forbrugerpolitik altså primært om at sikre så velfungerende markeder som overhovedet muligt. Det giver de bedste produkter til de bedste priser, så forbrugerne har så meget information som muligt at basere deres frie valg på.

Regeringen og Folketinget skal ikke gennem diverse kunstige reguleringer søge at dirigere den danske forbruger eller bestemme, hvad han eller hun skal eller må købe. Det er begrebet den politiske forbruger også et tydeligt udtryk for, selv om man kan sige, det er et dårligt udtryk. Det burde hedde den bevidste forbruger, for de danske forbrugere vil og kan nemlig selv bestemme, hvad de lægger vægt på, når de placerer deres forbrug. Den bevidste forbruger er i øvrigt overhovedet ikke noget nyt fænomen, som nogle tror, det er blot et nyt navn til et gammelt fænomen. Dengang tror jeg ikke det hed noget, men jeg kan da tydeligt huske, at i mine forældres generation var det f.eks. ganske normalt, at de selvstændige erhvervsdrivende ikke kunne drømme om at handle i Brugsen. Det var et helt bevidst politisk fravalg, store befolkningsgrupper foretog, så dengang havde man også bevidste forbrugere.

Vi politikere skal ikke pakke forbrugerne ind i vat, men vi skal give dem de bedste muligheder for selv at træffe de bedste valg, uden at det skader dansk erhvervslivs konkurrenceevne.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt kommentere de store linjer i det konservative indlæg, men bare spørge om en enkelt ting: Når det nu er sådan, at Det Konservative Folkeparti – ligesom SF i øvrigt – ønsker stor gennemsigtighed på markederne, hvordan kan det så medvirke til gennemsigtighed, at partiet vil ophæve specialforbudene og tillade, at man får gaver, som når man f.eks. køber tre 1½-liters sodavand og får en eller anden lille tøjbamse med? Hvordan kan det skabe øget gennemsigtighed, at man skal gå og klippe rabatkuponer og huske at få dem med? Hvordan skaber det gennemsigtighed, at man skal have syv plastickort for at købe benzin? Ville det ikke være nemmere, at varerne kostede det, de kostede, så man kunne købe dem eller finde nogle andre, hvis man havde lyst til det? Hvordan skaber alle disse markedsføringstrick, som i øvrigt er til gavn for de store og til skade for de små, gennemsigtighed?

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Jo, det hele er én stor balancegang. Sådan er det jo. Der er ikke noget, der kun er sort og hvidt i denne sammenhæng, og forbud og formynderi kan sagtens være med til at skabe endnu større entydighed og endnu større gennemsigtighed; det vil jeg slet ikke argumentere imod.

Men jeg vil stadig holde fast i det, jeg sagde: Vi ønsker ikke alt for mange unødige forbud og restriktive bestemmelser, for vi mener også, at det fratager forbrugeren mulighed for et valg. Hvis en forbruger ønsker at handle et sted, hvor man får en gave med, hvis man køber en kasse øl, er det jo tydeligt at se, at man får den gave, og så må man selv forholde sig til, om man ønsker det eller ej. Det kan da ikke være os, der skal sidde og bestemme, hvorvidt det er forbudt at give en gave med, når man køber en kasse øl.

Der er meget formynderi i den holdning, SF har, og som jeg ved vi har diskuteret herinde bunkevis af gange; men det er klart, at alt er en balancegang. Vi ønsker bare ikke at fratage folk muligheden for at sige i deres markedsføring: Værsgo, vi giver vores kunder en gave med hjem! Kunderne kan da selv forholde sig til, om de ønsker at handle et sted, hvor de får en gave med hjem.

Ulla Solvang (RV):

Der er mange gode grunde til netop nu at tage forbrugerpolitikken op til kritisk revision: For det første har den politiske forbruger meldt sig på markedet med nogle krav, som vi ikke tidligere er blevet konfronteret med, og for det andet har vi fået Internettet, som åbner mange muligheder, men så sandelig også rummer nogle forbrugerpolitiske udfordringer, som vi bliver nødt til at tage op.

Gennem de seneste år er det blevet mere og mere udbredt at udtrykke sine holdninger gennem det daglige forbrug. I en tid, hvor færre og færre har overskud til at engagere sig i det formelle politiske system, har mange valgt at give deres mening til kende via indkøbsvognen, og man må da sige, at det har givet genlyd. Etik, miljø og menneskerettigheder bliver mere og mere fremtrædende, også når virksomhederne skal markedsføre sig selv. Vi har jo det seneste eksempel omkring BG Bank, der eksempelvis ikke ønsker kunder af racistisk observans.

I Det Radikale Venstre ønsker vi at støtte den politiske forbruger – ikke fordi vi vil fralægge os ansvaret, men fordi vi gerne vil dele det. Vi

synes, det er al ære værd, at et stigende antal mennesker ønsker at tage medansvar for det fælles og ikke bare hytter deres egen lille privatøkonomi. Derfor må vi sørge for, at de politiske forbrugere har de nødvendige oplysninger, når de køber ind, og her er den grønne forbruger f.eks. hjulpet i kraft af Ø-mærket, ligesom vi også har det nordiske Svanemærke og EU-Blomsten.

Især Ø-mærket har været af uvurderlig betydning for forbrugerne, fordi de med statsgaranti ved, at varen rent faktisk også er økologisk, og for producenten, fordi den tryghed hos forbrugeren har været afgørende for afsætningen. Det er en tryghed, vi må værne om, ligesom vi må lære af erfaringerne med Ø-mærket, når nye eller supplerende mærker skal lanceres.

I øjeblikket kører diskussionen jo om mærkning af genmodificerede fødevarer. Det er en meget belærende debat, fordi den med al ønskelig tydelighed viser, at det ikke længere er tilstrækkeligt at vide for forbrugeren, at varen lever op til diverse hygiejniske krav, eller at der er videnskabelig dokumentation for, at anvendelsen er til fare for sundheden. Videnskaben har jo før taget fejl, eksempelvis med hensyn til kogalskaben, og desuden kan der være etiske eller miljømæssige grunde til, at forbrugeren ønsker at vælge de genmodificerede varer fra. Men uanset motivet mener vi, at forbrugeren skal have mulighed for at vælge og vælge fra, og det kræver mærkning. Derimod er den forbruger, der lægger vægt på eksempelvis menneskerettigheder og arbejdsmiljø, ikke så gunstigt stillet, for her mangler vi stadig væk oplysninger.

Internettet har aktualiseret nogle andre behov: Hvor skal den, der har surfet rundt på nettet og fundet et godt tilbud, gå hen, når det viser sig, at varen ikke lever op til det lovede? Også her er der brug for nye forbrugerpolitiske initiativer: dels må forbrugeren kende sin egen retsstilling eller mangel på samme, og dels skal der indføres internationale regler om markedsføring og forbrugerinformation. Alene disse to nye fænomener nødvendiggør en revision af forbrugerpolitikken.

Samtidig får vi en god lejlighed til at kigge på, om vi får nok udbytte af indsatsen på forbrugerbeskyttelsesområdet og den øvrige del af forbrugerinformationen. I Børsen den 28. april kan man eksempelvis læse, at forbrugerombudsmanden sidste år formåede at rejse 31 sager, mens antallet var 160 i 1990. Han har måttet lade mange sager af principiel karakter ligge, og det

kan kun være til skade for forbrugerne. Forbrugerombudsmanden er et helt centralt led i forbrugerbeskyttelsen, og derfor må han selvfølgelig have de ressourcer, der er nødvendige for at løse disse opgaver. På den anden side er det også vigtigt, at brancherne selv gør en indsats for at skabe regler for god opførsel og sørge for, at medlemmerne efterlever dem, for jo større selvjustits, desto mindre behov for offentlig indgriben.

Med hensyn til forbrugerinformation er det ud over en troværdig mærkning også vigtigt, at vi hele tiden er ajour med udviklingen og bruger ressourcerne på den mest hensigtsmæssige måde. I den forbindelse er det afgørende for Det Radikale Venstre at sikre, at forbrugerne og deres organisationer fortsat har en væsentlig indflydelse på aktiviteterne. Danmark har jo også under regeringskonferencen fremsat forslag til ændring af Traktaten, således at forbrugerbeskyttelsen i EU bliver styrket.

Med hensyn til en eventuel ny struktur og omorganisering af forbrugeroplysningen ønsker Det Radikale Venstre også på dette område gennem folkeoplysning at styrke forbrugeroplysningen og dermed medvirke til forbrugerbeskyttelse. Vedrørende en ændret struktur vil Det Radikale Venstre foreslå, at der eventuelt kunne dannes en selvejende institution med en bestyrelse sammensat af et så bredt udsnit af forbrugere som overhovedet muligt, eksempelvis repræsentanter for De Grønne Familier, som det er blevet nævnt.

Vi ser frem til et godt samarbejde på dette område, som vi i Det Radikale Venstre synes er meget vigtigt.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Regeringen har skabt store problemer for forbrugerne. Regeringen tillader en masse produkter, der er miljøskadelige, unødvendige og uønskede, og det sidste eksempel er gensplejsede fødevarer. 68 pct. af forbrugerne ønsker overhovedet ikke gensplejsede fødevarer, men alligevel trumfes de igennem, og alt sker i det hellige indre markeds navn.

Samtidig prøver regeringen at sælge samme indre marked som forbrugernes paradys. Regeringen tillader nye reklamekanaler, der misinformerer, og her er det den nye networking-kanal TV-Danmark, jeg tænker på. I det samme medieforlig udvidede man reklametiden på de eksisterende kanaler, og der er flere reklamefinansierede radiokanaler på vej.

I Danmark er erhvervslivets reklamebudget på omkring 20 mia. kr. om året, og samtidig skærer regeringen ned på ressourcerne til Statens Husholdningsråd, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerklagenævnet og ikke mindst Forbrugerrådet. Regeringen gør det helt umuligt for forbrugerne ved med den ene hånd at tillade salg af alskens slags gift via reklamer og forsøge at rette op på det ved med den anden hånd at give en ubetydelig støtte til Forbrugerstyrelsen og Forbrugerrådet. Det er kun ganske få promille af reklamebranchens budget, der anvendes til forbrugerforskning og information, nemlig ca. 55 mio. kr. i alt pr. år.

Hvad skal der gøres ved det? For det første skal der for alvor sættes ind på at få en udfasning af alle miljøskadelige, unødvendige og uønskede produkter, og regeringen må påtage sig ansvaret herfor i stedet for alene at lade det være op til forbrugerne. Vi vil også foreslå, at der kommer afgifter på de elektroniske reklamer med det formål at finansiere en reel modinformation i de selv samme elektroniske medier. Når man ser en ble blive vædet med blå farve, burde der bagefter komme en sammenlignende undersøgelse, som er udført af en statslig institution, og sidst – men ikke mindst – også en undersøgelse, der både sammenligner, beskriver og tester og gør rede for prisforskellene på de forskellige produkter. Endelig bør Forbrugerrådet selvfølgelig også spille ind med sin politiske vurdering af, at der er en helt anden måde at gøre det på, nemlig at undgå at bruge papirbleer.

Hvis vi skal tage et andet emne op, har man netop i TV2-reklamerne her op til forårsarbejdet i haverne haft en reklameserie for Roundup. Det burde være sådan, at der også kom en information om, at der er andre måder at gøre det på, og hvad Roundup kan medføre af gift i haven og i grundvandet. Men det er utrolige ressourcer, der skal bruges til den modinformation, og derfor foreslår vi, at forureneren – i denne situation reklamebranchen, der forurener med misinformation – skal pålægges en afgift, som kan finansiere en reel modinformation.

En anden ting er reel og troværdig information og mærkning: Fri for gensplejsning, fri for pvc. Det burde ligge lige for. Enhedslisten har et forslag om genfri mærkning til behandling her i salen i næste uge, for EU's mærkningsregler er helt utilstrækkelige.

Hovedparten af de produkter, hvor der har været anvendt gmo'er, går fri i EU's mærkningsordning.

Under de sidste finanslovforhandlinger blev det besluttet at supplere det klare og entydige statskontrollerede Ø-mærke med mærkning af økologiske nonfoodprodukter; men det var ikke regeringens initiativ. Hvad gør regeringen? Regeringen sætter alt ind på en privatisering af mærkningsordningen med Svanemærket, der tillader, at giftsynder på ét felt kan opvejes af miljørigtighed på andre felter, altså et system, der er helt uigennemskueligt for forbrugeren. Svanemærket tillader miljømærkning af det rene svineri. Svanemærket tillader miljømærkning af gulvbelægninger med pvc og papir til kopimaskiner, og for at gøre det helt grotesk er det, der står højest på listen, eldrevne græsslåmaskiner, men ikke ét ord om, at det er noget, der kan gøres med håndkraft! Det er præcis, hvad Svanemærket gør, og i øvrigt har netop disse udmeldinger fået både den svenske og den norske naturfredningsforening til at udtræde af ordningerne. Det er en orden, der øger forvirringen, den spredter utroværdig information, og EU-Blomsten er ikke et hak bedre. Den er blot lidt langsommere i optrækket.

Nedskæringerne på forbrugerområdet skal standses. Både Forbrugerrådet, Statens Husholdningsråd, Forbrugerombudsmanden og Forbrugerklagenævnet har været udsat for den generelle nedskæring med grønthøstermetoden indtil sidste finanslov, hvor Forbrugerrådet for en gangs skyld blev trukket ud af nedskæringsstrukturen og fik et beskedent løft. Men det var ikke regeringens initiativ, det var SF, der tog initiativ til, at det kom med i den fælles stemmeaftale med SF og Enhedslisten. Men der er brug for mange flere ressourcer til forbrugerdokumentation og -information, bl.a. til Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet, fordi regeringen forflygtiger sit ansvar og bringer forbrugerne i en umulig situation. Det udmærkede blad Tænk trænger også til en gevaldig støtte, så det kan få den væsentlig større udbredelse, det virkelig fortjener.

Forbrugernes rettigheder skal styrkes. Forbrugerombudsmanden skal have mere magt og flere ressourcer, Forbrugerklagenævnet skal have flere ressourcer, og de ting er blandt Enhedslistens krav til finansloven for næste år. Vi går også imod regeringens privatisering af Statens Husholdningsråd. Sammenlægningen af Forbrugerrådet og Statens Husholdningsråd betyder en privatisering af Statens Husholdningsråd, samtidig med at den uafhængige interesseorganisation, Forbrugerrådet er,

underlægges statskontrol. Det er et tilbageskridt, som regeringen og SF prøver at sælge ved at sige, at nu sker der endelig noget, men den nuværende struktur er i virkeligheden den bedste sikring af demokratiet og den uafhængige oplysning.

Det, der er galt, er mange års nedskæringspolitik over for forbrugeroplysningen, samtidig med at de private virksomheders desinformationsbudget er eksploderet. Det, regeringen prøver at sælge som en rationalisering, er måske i virkeligheden en anledning til en yderligere nedskæring af ressourcerne i forbrugeroplysningen. Selv om det skulle vise sig, at området efter sammenlægningen får uændrede eller flere ressourcer, vil samlingen i et mere selvstændigt Forbrugerråd under Forbrugerstyrelsen i et Erhvervsministerium uden konkurrence fra et uafhængigt organ med et selvstændigt blad efter al sandsynlighed gøre al oplysning tandløs og afhængig af regeringens indstilling.

De positive elementer i Forbrugerrådet og Statens Husholdningsråd skal tværtimod styrkes. Forbrugerrådet bør have flere midler til at indhente fakta, som rådet kan basere sin politiske stillingtagen på. Statens Husholdningsråd skal have styrket forskningssiden, men den skal ikke være udliciteret som nu, hvor test kan indkøbes. De skal have mulighed for at udføre test, også fordi det giver en lærerig føling med de produkter, Statens Husholdningsråd søger viden om. Det er en vigtig viden og inspiration, man ikke kan måle og veje, men som man kan få ved at håndtere tingene.

Ministeren har et ansvar for, at denne viden frembringes i statsregi, som vi kender det fra statens andre forskningsinstitutioner. I den forbindelse vil jeg gerne tilkendegive, at jeg synes, der skal et meget, meget bredt sammensat repræsentantskab og en moderniseret formålsparagraf for Statens Husholdningsråd som et rådgivende organ for den frie forskning, som efter min opfattelse skal foregå her. Men Statens Husholdningsråd skal til gengæld ikke først og fremmest forholde sig politisk, men fagligt til emnet.

Forbrugerrådet er det politiske organ, der eventuelt kunne udvikles med personlige medlemskaber til at være terrieren, der stiller provokerende spørgsmål, så forskningen ikke falder i søvn. Strukturen med både et uafhængigt Forbrugerråd med sit eget blad Tænk, der udarbejder faktuelle analyser og konkrete problemstillinger, som forbrugeren jævnlige bliver præsenteret for, er et godt eksempel på, hvordan man kan gøre det.

teret for, og et Statens Husholdningsråd, som bør være et videncenter og en forskningsinstitution, er en sikring mod ensidighed og en styrkelse af fagligheden med præsentation af deres arbejde i bladet Råd og Resultater. To publikationer om det enorme emne forbrug kan ikke være for meget. Lad blot blikket glide hen over hyldeerne i kiosken og se, hvor mange magasiner der opfordrer til forbrug i forskellige genrer: biler, både, hi-fi, tøj, møbler, tingeltangel til hjemmet, bryllupper osv. Der er ikke ét, men flere magasiner for hvert enkelt af disse emner, hvis ypperste formål er at sælge ting inden for hver kategori, så skulle to forbrugerblade straks give et problem med koordineringen?

Jeg vender senere tilbage til resten med et spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Bent Hindrup Andersen var vidt omkring på en lang række områder, og jeg er ret enig med ham i, at de er væsentlige for forbrugerområdet. Men det er jo ikke lige dem, der er til debat i dag, og derfor synes jeg, vi skal holde os til de ting, vi diskuterer, og kigge på spørgsmålet: Hvilke konkrete initiativer på forbrugerområdet er der brug for at styrke?

Jeg vil gerne spørge hr. Bent Hindrup Andersen: Hvad er det, Enhedslisten mener at kunne få ud af det, når man går sammen med de borgerlige partier og på den måde er årsag til, at der ikke bliver vedtaget nogen dagsordener i dag? Hvordan kan det være en styrkelse af forbrugerpolitikken? Nu er det lykkedes at få regeringen til at spille ud, oven i købet at spille ud med noget, der er ret godt. Hvorfor er det så afgørende for Enhedslisten at gå sammen med de borgerlige partier, så det pres, der lå i, at vi har et flertal for nogle progressive initiativer, forsvinder? Hvad er strategien, hvis der er en sådan?

Og for det andet vil jeg spørge: Hr. Hindrup Andersen kritiserer den konstruktion, der er lavet for forbrugerinformationscentret, men har hr. Bent Hindrup Andersen overhovedet læst regeringens oplæg? Det bliver jeg da i tvivl om.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Det bliver meget i forlængelse af det spørgsmål, hr. Jørn Jespersen stillede her til sidst: Har hr. Bent Hindrup Andersen overhovedet læst regeringens udspil, eller har hr. Bent Hindrup

Andersen nøjedes med at læse rapporten fra 1996? Det synes jeg er lidt interessant at vide, for hvis det er et forkert bedømmelsesgrundlag, Enhedslisten har for sin stillingtagen på området, er vi jo i en ny situation, som måske kan pege lidt mere fremad i stedet for den lidt negative indstilling, Enhedslisten indtil nu har udvist over for regeringens i øvrigt meget fremsynde forslag.

Jeg bliver nødt til at tilføje et enkelt lille spørgsmål, som jeg også stillede til hr. Jens Vibjerg, og det er jo meget interessant, at det sådan set er lidt af de samme klange, man anslår fra Enhedslistens og partiet Venstres side, nemlig: Hvordan kan man skelne mellem organisationernes medlemmer? Når de sidder i Statens Husholdningsråd, er de faglige, men når de sidder i Forbrugerrådet, er de altså politiske. Hvordan kan man dog skelne i den dér sammenhæng? For mig at se er organisationerne de samme, og de repræsenterer de samme organisationspolitiske interesser, som i øvrigt er respektable.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg siger tak for lejligheden til at svare på spørgsmålene, for det ville jeg gerne have sluttet af med før.

Hvis vi skal se på strukturen og tager Forbrugerrådet først, opfatter vi det som en politisk uafhængig organisation, som vi godt kan sammenligne med Danmarks Naturfredningsforening. Vi synes, det mangler basis og fødder at stå på. Det er udmærket, at det er bygget op på initiativer af nogle organisationer, men det bør udvikle sig til at være en slagkraftig politisk organisation, som er uafhængig af staten.

Når vi ser på forskningen, er det min opfattelse, at Statens Husholdningsråd også skal udvikle sig til i langt højere grad at være en egentlig forsknings- og dokumentationsorganisation, som skal være kendetegnet på samme måde, som de øvrige statslige forskningsinstitutioner er i dag – altså med et bredt sammensat repræsentantskab, som jeg nævnte før, som ikke skal bestemme indholdet af forskningen. Der skal være forskningsfrihed i institutionen, men det er staten, der har ansvaret for, at denne forskningsfrihed bliver etableret.

Så et svar til hr. Jørn Jespersen, som spurgte, hvad jeg har fået ud af det: Jeg er ikke gået sammen med Venstre og De Konservative. Jeg tror nok, de opmærksomme lyttere har opfattet, at

vores indfaldsvinkel til kritikken af strukturændringerne bestemt ikke er de samme. Det er ærgerligt, at der faldt et dagsordensforslag, som gik ud på, at man skulle fastholde og styrke den struktur, vi kender i dag. Det var kun Centrum-Demokraterne, der ikke ville være med, for de vil faktisk nedlægge forbrugerombudsmandsinstitutionen. Det synes jeg er lidt interessant, og det er lidt ærgerligt, at Centrum-Demokraterne ikke er til stede i dag og kan argumentere for det synspunkt.

Jeg vil sige til SF og regeringen, at jeg mener, man ved kun at sætte fokus på strukturspørgsmålet tager blikket væk fra bjergene af overflødige produkter og reklamer og retter det mod det figenblad, en ny institution efter min opfattelse vil være, og det i en tid, hvor regeringen med selv samme hånd og engagement netop opretholder en ny reklamefinansieret tv-kanal, bl.a. med SF's velsignelse.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg bliver mere og mere overbevist om, at hr. Bent Hindrup Andersen ikke kender regeringens udspil, for argumentationen svarer simpelt hen ikke til forudsætningerne. Det er jo normalt trist, når man diskuterer på et forkert grundlag, men i denne sammenhæng er jeg lige ved at synes, det er lidt rart, for det betyder jo, at der trods alt kan være en mulighed for, at nogle af tiltagene rent faktisk kan lykkes, når vi får diskuteret det.

For det første: Hr. Hindrup Andersen snakker om Forbrugerrådet, men der er da ingen, der kunne drømme om at lægge restriktioner for, hvordan Forbrugerrådet skal udvikle sig. Det, vi kan diskutere i denne sammenhæng, er Forbrugerrådets indflydelse på et forbrugerinformationscenter. Vi kan diskutere bladene, og vi kan diskutere støtten, men hvordan Forbrugerrådet i øvrigt udvikler sig som uafhængig organisation, er da op til Forbrugerrådet selv.

Så forstår jeg altså ikke, at Enhedslisten og Venstre er enige om, at det kun skal være 10 organisationer i Statens Husholdningsråd, som skal være med til at lægge retningslinjerne for forbrugerinformationen, mens alle de andre organisationer ikke må være med. Derfor det samme spørgsmål til hr. Bent Hindrup Andersen som til hr. Jens Vibjerg: Hvorfor skal landboforeningerne være med, og hvorfor skal De Grønne Familier ikke være med?

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg er enig i hr. Jørn Jespersens betragtninger om Forbrugerrådet. Der er jo ikke lagt op til fra regeringens side at statsliggøre Forbrugerrådet eller på anden måde ændre Forbrugerrådet. Forbrugerrådet er en selvstændig organisation og skal respekteres som en selvstændig organisation, der har sin egen beslutningskraft og selv kan udvikle sig i den retning, det ønsker, herunder med etablering af underliggende, lokale forbrugerorganisationer, hvis det er det, man ønsker. Det er ikke noget, som hverken regeringen eller Socialdemokratiet ønsker at blande sig i, men som forbrugerne selv må være med til, både gennem de organisationer, der er repræsenteret i Forbrugerrådet, og som individuelle medlemmer.

Det andet spørgsmål, som jeg bliver mere og mere mystificeret over, er Statens Husholdningsråds muligheder. Hr. Bent Hindrup Andersen lægger op til, at Statens Husholdningsråd nærmest skal være styrende for, hvilken forskning der skal foregå på området, og det er altså lidt usædvanligt, at vi pludselig skal til at lægge beslutninger om forskningsprojekter ud til nogle interesseorganisationer. Vi har gjort os mange bestræbelser for netop at styrke uafhængigheden i forskningen, også sektorforskningen, i de sidste år, både fra Socialdemokratiets og regeringens side, og jeg vil gerne spørge hr. Bent Hindrup Andersen, om det virkelig er gennemtænkt, når man ikke ønsker at støtte forslaget om etableringen af et offentligt forskningsudvalg, som netop kan sikre uafhængighed i forskningen.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det sidste spørgsmål om et nyt forskningsudvalg vil jeg da gerne vende tilbage til en anden dag, for det er en lidt anden diskussion, om vi skal have et forskningsudvalg eller flere forskningsråd. Men jeg vil gerne uddybe, hvilken vision jeg har for Statens Husholdningsråd: Det er netop, at det skal være en forskningsinstitution i langt, langt højere grad end i dag i stedet for at udlicitere sine opgaver, og at det i langt højere grad selv skal udføre test. Det er også min holdning til udlicitering, der skinner igennem her.

Jeg har selv været ansat i 20 år i Statens Byggeforskningsinstitut, som er en sektorforskningsinstitution. Man kan sige meget om det,

men det er stadig en statsinstitution, og det er bygget op med et meget bredt repræsentantskab – og det er så svaret til hr. Jørn Jespersen: Selvfølgelig skal De Grønne Familier være med. Repræsentantskabet i Byggeforskningsinstituttet omfatter 70 forskellige organisationer, og det er et rådgivende organ, som kommer ind én gang om året og ytrer sig, men det har ikke nogen besluttende kompetence over forskningen. Og det er samtidig et svar til fru Sonja Mikelsen. Det er ikke sådan, at det skal være interesseorganisationerne, der skal have besluttende kompetence over forskningen. Jeg går ind for, at der skal være en fri forskning, og at det er staten, der skal sikre den, og så skal retningslinjerne for opgaverne nedfældes i et retningsprogram, som man gør i mange forskningsinstitutioner.

Men det er klart, at min kompetence til så at sige, hvad der skal ske i Forbrugerrådet, er jo begrænset. Det er dem, der beslutter det. Jeg vil bare sige, at jeg havde et møde med Forbrugerrådet en anden dag, og de siger, at det største problem for dem er 3-4 mio. kr., så Tænk kan komme ud og konkurrere med alle de blade på et lavt niveau, og det synes jeg er det allerførste løft, der skal ske, sådan så man på den måde kan støtte den frie og uafhængige politiske organisation.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det er en sammenblanding af to diskussioner, når hr. Hindrup Andersen snakker om forskning i forbindelse med diskussionen om, hvorvidt vi på den ene side skal have Statens Husholdningsråd, eller om vi – som det er foreslået – skal have et nyt forbrugerinformationscenter. Der er ingen, der har foreslået indtil videre, at det er dér, forskningen skal ligge. Det vil jeg meget gerne diskutere med Enhedslisten, for jeg er også meget interesseret i at styrke forbrugerforskningen.

Men spørgsmålet er, om vi i Forbrugerstyrelsen skal have nogle flere muligheder for at lave uafhængige tests i stedet for at udlicitere dem. Det kan vi da bare tale om. Det må vi se på. Men det er jo ikke det, diskussionen handler om.

Den handler lige præcis om, hvorvidt vi skal have en bredere repræsentation i repræsentantskab og bestyrelse for den forbrugerinformation, der skal finde sted, og det, hr. Hindrup Andersen taler for i dag, er at bevare den helt snævre repræsentation, hvor kun ganske få er

med, bl.a. landboforeningerne, og forhindre den brede, hvor f.eks. De Grønne Familier var med.

Men jeg føler mig overbevist om, at når hr. Hindrup Andersen får kigget mere på papirerne og vi får talt om det, så er der nok lidt bedre muligheder for at komme igennem med noget til efteråret, end vi egentlig troede i dag, og det er da glædeligt.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg vil gerne sige, at jeg har studeret ministerens oplæg ret grundigt og også diskuteret det i øvrigt ret grundigt både med Statens Husholdningsråd og med Forbrugerrådet. Og jeg har ikke den opfattelse, som hr. Jørn Jespersen prøver at skyde mig i skoene, at jeg ikke ønsker en bred repræsentation i Statens Husholdningsråd. Det har jeg jo netop stået og sagt. Det er de ting, jeg vil tage initiativ til at få ændret, sådan at der bliver langt større, bredere repræsentation i det, men det skal ikke have nogen politisk magt til at diktere, hvordan den uafhængige test og arbejdet skal gøres.

Derudover har jeg også sagt, at det er min vision, at det i højere grad skal være sådan, at Statens Husholdningsråd, som så skal hedde noget andet, også bliver tillagt ressourcer og opgaver inden for forskning og test, og jeg er meget imod, at man, i den udstrækning man selv kan lave testene, så selvfølgelig skal udbygge sin egen laboratorievirksomhed. Bare prøv at se på, hvordan vi er stillet skidt i dag med hensyn til at kunne måle for pesticider og andre ting, fordi vi alene har udliciteret hver eneste måling hver eneste gang i stedet for at opbygge nogle ordentlige statslige og kommunale organer til det. Så det kommer man ikke langt med.

Min principielle modstand mod det er, at man ikke skal lade en politisk organisation styre test og forskning, og omvendt så skal det heller ikke være staten, der blander sig i informationsvirksomheden for en fri og uafhængig organisation som Forbrugerrådet.

Poul Nødgaard (DF):

Først tak til regeringen for den redegørelse, vi har fået. Jeg vil nok sige, at den kom sådan lige i sidste øjeblik. Den lå i min boks i morges i hvert fald, så der har ikke været tid til den helt grundige gennemlæsning af den, men det er ganske gavnligt, at vi får den her debat i dag.

Men på den anden side synes jeg, at der er én ting, der måske ikke har været fremme i debat-

ten, og det er forbrugerne. Altså, vi har ikke talt direkte om forbrugerne. Vi står, som om det er os, der styrer forbrugerpolitikken i Danmark, og det er det efter min opfattelse ikke.

Opfattelsen hos Dansk Folkeparti er den, at det i meget høj grad er forbrugerne, der sætter dagsordenen. Og den rivende udvikling, vi har haft på hele det her område inden for forbrugerpolitikken igennem de sidste 10, 20, 30 år, er jo i allerhøjeste grad styret af forbrugerne.

Hvem er det, der kræver mærkning af varerne? Det er forbrugerne. Det er Folketinget, der har sat nogle regler for det, men forbrugerne er utrolig prisbevidste og kvalitetsbevidste specielt. Og vi ser også det omfattende forbrug f.eks. af økologiske varer, der netop viser, at forbrugerne er utrolig prisbevidste og kvalitetsbevidste.

Men så kommer der noget andet, og det er jo alle de organisationer, vi har: Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet og så bladet Tænk, som de fleste nye folketingsmedlemmer får lagt i deres bokse. Der ser man jo også, at bladet Tænk gør utrolig meget på forbrugernes vegne og på hele det område, vi diskuterer her i dag.

Så har det været fremme i debatten – jeg kan ikke huske, om det var Enhedslisten eller SF, det var vist SF – at det var så og så forfærdeligt med tilbud, og at man kunne få noget ekstra, hvis man gjorde sådan og sådan og sådan. Det mener jeg slet ikke er noget, vi behøver at diskutere i Folketinget.

Hvis folk har lyst til at købe en vare, fordi de kan få rabat eller få en eller anden kupon udløst, eller hvad ved jeg, så lad det dog være fuldstændig og aldeles frit. Det kan jeg overhovedet ikke se er noget, der skulle give anledning til nogen form for grå hår her i Folketinget, ej heller hos SF. Vi er ikke sat her i Folketinget for at styre noget som helst på forbrugerområdet, for det gør forbrugerne ganske udmærket selv.

Og jeg mener, at der med den udvikling, der er sat i gang, hvis vi for eksempel skruer tiden 30 år tilbage, da jeg var en ganske ung mand – det er 30 år siden – er en verden til forskel i forhold til nu. Og så står man specielt fra SF's og Enhedslistens side og fremstiller forbrugerpolitikken, som om vi nærmest er et uland, og det er jeg bestemt ikke enig i.

Jeg glæder mig sådan set meget over, at der ikke er nogen dagsorden i dag. Jeg synes, at det er ganske gavnligt, at man ikke skal ligge og slå om alle de mærkværdige formuleringer, som

man kan finde på, for der er overhovedet ikke brug for nogen form for dagsordener. Så jeg siger tak til alle, der har bidraget til ikke at stille noget dagsordensforslag.

Erhvervsministeren (Jan Trøjborg):

Jeg skal forsøge at gøre det ganske kort og gøre alt, hvad jeg kan, for ikke at provokere til nye, lange, engagerede indlæg. Dem bliver der jo rig lejlighed til fremføre i den kommende tid, de kommende måneder, hvor jeg meget gerne vil forhandle med partierne, der har udtrykt sig positivt om de initiativer, regeringen har taget for at styrke forbrugernes stilling, og også de initiativer, regeringen har taget for at styrke forbrugerorganisationernes stilling.

Hr. Jørn Jespersen fremsatte ikke et dagsordensforslag, men udtrykte de holdninger, som ville have været udtrykt i et dagsordensforslag, som hr. Jørn Jespersen sådan set havde ønsket at formulere.

Jeg kan sige, at de elementer i det ikkeeksisterende dagsordensforslag, som hr. Jørn Jespersen ikke fremsatte, er elementer, som regeringen ser meget positivt på. Det er de grundlæggende elementer, som skal være hovedhjørnestenen i regeringens forbrugerpolitiske strategi, og jeg kan konstatere, at der er grundlæggende enighed, så jeg ser frem til konstruktive drøftelser i de kommende måneder med Socialistisk Folkeparti.

Fru Sonja Mikkelsen var inde på lidt bredere aspekter i forbrugerpolitikken og opholdt sig en del ved reglerne i den finansielle sektor. En del var reglerne omkring åbne regnskaber for virksomhederne, og jeg synes, at det er aspekter, som er værd at tage med. Det er værd at tage en drøftelse om, hvorvidt der skal endnu bedre regler, endnu mere åbenhed til. Det falder godt i tråd også med den udvikling, der er i erhvervslivet i øjeblikket. Den diskussion deltager regeringen meget gerne i.

De synspunkter omkring forskningen, som fru Sonja Mikkelsen gav udtryk for, deler regeringen. Det er gode og hensigtsmæssige ideer. Jeg tror, vi skal have en grundig diskussion af, hvorledes vi skal etablere bedre forhold for forskningen på det forbrugerpolitiske område.

Som regeringen tidligere har tilkendegivet, så er regeringen ikke indstillet på, at vi skal lave et egentligt sektorforskningsinstitut, men er indstillet på, at vi skal drøfte, hvorledes vi bedst muligt tilrettelægger eventuelle bevillinger, således at vi kan starte fornuftig forskning op,

og således at den forskning kan lede til resultater, der kan videreføres af mennesker, der er kvalificerede på forbrugerforskningsområdet.

Fru Sonja Mikkelsen var også inde på det kontaktudvalg, som jeg har annonceret at regeringen agter at nedsætte for jævnligt at drøfte forbrugerpolitiske spørgsmål. Og fru Sonja Mikkelsen gør opmærksom på, at det vil være naturligt, at lønmodtagerne, der også spiller en væsentlig rolle i kontakten med forbrugerne, deltager i et sådant udvalg. De butiksansatte er et oplagt eksempel på en lønmodtagergruppe, som naturligt kunne være repræsenteret i et sådant kontaktudvalg. Det ser jeg meget positivt på, og jeg agter at tage initiativ til, at fagbevægelsen – og i dette tilfælde så må det være HK – vil blive repræsenteret i et sådant kontaktudvalg.

Hr. Jens Vibjerg var inde på Statens Husholdningsråd og slog på de samme strenge som hr. Bent Hindrup Andersen, og jeg mener grundlæggende set, at der er tale om misforståelser. Sagen er den, at Forbrugerrådet i dag organiserer, tror jeg, 25 organisationer under sin paraply. 10 af organisationerne er også medlemmer af Statens Husholdningsråd, og disse 10 organisationer har afgørende indflydelse på, hvorledes ressourcerne i Forbrugerstyrelsen anvendes. Forbrugerstyrelsen er sekretariat for Statens Husholdningsråd.

Og det, der er ideen bag regeringens udspil til et informationscenter, er, at organisationerne i fællig får mere indflydelse på, hvordan vi udnytter de samlede statslige ressourcer. Det tror jeg nok at vi burde kunne blive enige om ret bredt i Folketinget.

Jeg kan ikke helt forstå den stivnakkede holdning fra hr. Vibjerg og i virkeligheden også fra fru Pernille Sams, der skuffer mig lidt ved at have meget stive holdninger på de spørgsmål, som vi diskuterer i dag. Traditionelt har De Konservative haft en åben og konstruktiv holdning til forslag om forbrugerbeskyttelse. Der er, synes jeg, gammel tradition hos De Konservative for, at man afvejer tingene og ser afbalanceret på markedsforholdene. Der skal være mulighed for markedsføring, men der skal også være mulighed for, at forbrugerne kan orientere sig så godt som muligt i et frit marked. Jeg håber, at fru Pernille Sams vil overveje sine synspunkter og deltage i en konstruktiv debat om, hvordan vi kan gøre det bedre. Det er jo ikke sikkert, at de strukturer, vi etablerede måske i 1930'erne, er de allerbedste strukturer i 1990'erne og i årene fremover.

Jeg er glad for de bemærkninger, fru Ulla Solvang kom med. Jeg mener, at vi kan gøre det bedre også for de samme ressourcer. Det er meget muligt, at der skal flere ressourcer til forbrugerarbejdet. Det vil regeringen se positivt på, og det er naturligvis noget, vi skal overveje i en almindelig stram økonomisk prioritering.

Jeg takker for bemærkningerne omkring det gode samarbejde, og et godt samarbejde er vigtigt ikke alene mellem partierne i Folketinget, men det er også vigtigt, at vi har et godt og konstruktivt samarbejde til de forbrugerpolitiske engagerede organisationer, herunder Forbrugerrådet.

Hr. Bent Hindrup Andersen synes, at jeg stikker hovedet i busken og siger, jamen hvis det ikke var for WTO og det indre marked osv. osv., så var det jo meget nemmere. Hvis vi ikke havde mulighederne for markedsføring på de vilkår, der nu engang er gældende i en international verden, så var mange ting meget nemmere. Men forslag til, hvad vi konkret skal gøre, skorter det på bortset fra forslag, der næsten er en blankocheck, der skriver meget store bevillinger ud til det forbrugerbeskyttende arbejde.

I den forbindelse vil jeg afslutte med at sige: Jeg kan for det første ikke genkende det store nedskæringstogt, hr. Bent Hindrup Andersen mener at have set i de senere år, og for det andet mener jeg, at en aftale, regeringen indgår med SF – og en stemmeaftale også med Enhedslisten – vel også er udtryk for, at regeringen er enig i det udkomme af forhandlingerne, nemlig at Forbrugerrådet blev styrket ved indgåelse af finanslovaftalen for 1997.

Jeg synes også, at SF skal have berettiget ros for det initiativ, det tog til at styrke Forbrugerrådets internationale arbejde med en bevilling hertil, men det er vel fælles gods, vil jeg sige til hr. Bent Hindrup Andersen, det er vel et fælles gods.

Med disse bemærkninger ser jeg frem til forhandlinger i det kommende år – undskyld, de kommende måneder. Jeg håber ikke, det bliver i det kommende år. Der er jo næsten tradition for, at det er det kommende år, når det er forbrugerpolitiske spørgsmål, der tages initiativ til.

Det er sådan, at mine forgængere i flere år har forsøgt at komme igennem med reformer på det forbrugerpolitiske arbejde. Det er ikke lykkedes, men jeg håber, at vi i de kommende måneder kan komme så langt, at vi kan fremlægge en lang række forslag, når Folketinget genoptager arbejdet efter sommerferien.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (BL):

Jeg erkender da helt og fuldt, at det er fælles gods i en finanslov og vil forsvare den, men det er bare ligesom nu, at regeringen sagde, at den tog så mange initiativer, og det var faktisk SF – som ministeren også rigtigt sagde – der tog det initiativ, og vi har så også annonceret, at det skal følges op i næste finanslov.

I den forbindelse synes jeg, det kunne være interessant at høre, hvordan ministeren ser på ressourcer til området op til næste finanslov.

Det er rigtigt, som ministeren siger, at det jo ikke er gået sådan susende nedad, men hvis man ser på relationerne mellem forbrugerne og deres modpart, reklamebudgetterne, så eksploderer de, og der bliver ikke taget nogen initiativer til at holde igen fra regeringens side. Man åbner op – og i øvrigt sammen med hele Folketinget – for nye reklamekanaler og ny udvidet sendetid. Man gør alt, hvad man kan, for at modpartens budgetter kan eksplodere, og samtidig tager man en beskedne fremskrivning, men selv en krone-øre-fremskrivning – vil jeg sige – bare lige over på budgettet i dag er en nedskæring.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal takke ordførerne for debatten uden at gå i detaljer med de enkelte indlæg, men blot tage et par principielle ting op, som har været gennemgående undervejs i vores debat.

For det første var der en meget interessant betragtning hos fru Pernille Sams omkring forholdet mellem på den ene side ønsket om gennemsigtighed og på den anden side anvendelsen af forbud og påbud.

Det lød i fru Pernille Sams første oplæg, som om man kunne sikre gennemsigtigheden uden overhovedet at bruge forbud og påbud. Det blev dog noget mere nuanceret i ét af svarene og blev til, at der her selvfølgelig var en balance. Og det tror jeg er det rigtige synspunkt: at der skal sikres en eller anden balance, hvor vi bruger forbud og påbud, hvor det er nødvendigt, og så i øvrigt sikrer god information, sådan at vi opnår både at beskytte de svageste forbrugere og samtidig, at der er et så frit forbrugsvalg som overhovedet muligt.

Men jeg vil gerne advare mod den tendens, der er til at sige, at det kan kunderne bare alt sammen selv bestemme, for det er altså en liberalistisk illusion, at kunder bare kan bestemme hvad som helst.

Lad os tage eksemplet med rabatter og bonussystemer osv. Da er det jo i dag sådan, at man på langt hovedparten af landets tankstationer skal have et rabatkort med for at kunne købe benzinen til den lave pris; ellers må man betale en overpris på 15-25 øre pr. liter. Der er ikke frit valg for forbrugerne i dag, hvor man kan sige: Jeg kører bare ind på en anden tank og får tingene til den reelle pris. Da skal man forholde sig til at have plastikkort, få tilbud om badehåndklæder, og jeg ved ikke hvad, som ikke har ret meget direkte sammenhæng med benzinkøb.

Det samme kommer jo til at gøre sig gældende, hvis vi åbner fuldstændig op for at give gaver osv. i forbindelse med køb: Når den ene store kæde gør det, så følger den anden med, og resultatet bliver, at der ikke er noget frit valg, og at det er det, man som forbruger må forholde sig til: enten skal man vide, hvor affaldskurven står, så man kan smide en hel masse ud på vej ud af butikken, eller også skal man til at lave en eller anden organiseret plan for, hvordan man handler med alle de her ting, man får i tilgift.

Hvis vi nu prøvede at sammenligne reglerne på et marked med spilleregler inden for f.eks. fodbold, så ville De Konservative jo f.eks. – hvis der var en debat i en organisation, og her medgiver jeg, at det skal ikke være Folketinget, men så en international fodboldorganisation, om spillereglerne – sige, hvis man skulle følge logikken:

Jamen det må spillerne da selv om. Lad dem da spille efter de regler, de nu synes, og hvis man så ikke vil være med, så kan man jo bare gå udenfor eller holde en pause. Så kunne der måske være en varedeklaration på den enkelte spiller, syv udvisninger og otte advarsler i denne sæson, og så kunne man jo holde sig i den anden ende af banen, hvis man var utilfreds med at spille direkte over for sådan en person.

Det ville jo være logikken at følge for De Konservative: Vi fastsætter selv spillereglerne, og så kan man lade være med at være med, hvis man ikke har lyst til det. Jeg tror nu, at det både ved landskampen i aften og ved alle andre fodboldkampe er en meget god ting for spillet som sådan at have nogle faste regler, som hver enkelt skal overholde og rette sig efter, og jeg tror også – når vi snakker om markedsøkonomi – at det er en fordel både for de gode erhvervsdrivende, for forbrugerne og for samfundsøkonomien, at der er nogle fælles spilleregler, som sikrer, at tingene bliver gjort på en nogenlunde ordentlig måde alle steder.

Så har der været en større diskussion omkring Statens Husholdningsråd kontra det forslag, der er blevet lagt frem omkring et forbrugerinformationscenter. Jeg synes, der er 3 ting i diskussionen, som vi i de kommende forhandlinger skal forholde os til.

Der er for det første spørgsmålet om en bredere repræsentation i repræsentantskab og bestyrelse, og der har jeg hørt det sådan, at det er der faktisk flertal for. Det var noget af det, der var meget væsentligt for os: at alle berettigede organisationer skulle have en mulighed for at sidde med ved bordet, når de her beslutninger skal tages.

Så har der lidt været noget med: Hvad skal navnet være? Skal det hedde Forbrugerinformationscentret, skal det hedde Statens Husholdningsråd, eller skal det hedde Det Nye Husholdningsråd? Det er ikke særlig afgørende for os.

Det afgørende er sammensætning og funktionsmåde og opgaver, så det burde heller ikke være en uoverstigelig vanskelighed, og endelig er der så diskussionen om, hvad det pågældende organ skal styre og har ret til at blande sig i. Og dér er det jo sådan i dag, at det, Statens Husholdningsråd laver, er for det første at bestille undersøgelser og test og for det andet at tilrettelægge information og vejledning af befolkningen.

Det er vel nogenlunde de samme opgaver, som skal ligge i et kommende udvidet repræsentantskab, blot med den tilføjelse i hvert fald set fra vores side, at vi skal have udvidet området for vejledningen, og vi skal have sørget for, at alle berettigede parter som sagt indgår. Og så ligger der en styrkelse i det, i og med at man siger: Nu samler vi ressourcerne og får mere for pengene, og hvis det er nødvendigt for at få de tilstrækkelige informationer ud, så må vi eventuelt overveje, om vi kan finde de nødvendige penge til det.

Jeg er glad for ministerens tilsagn om forhandling om de her ting, og jeg tror, at vi kan konkludere på debatten, at selv om SF ikke får sine ønsker opfyldt om en selvstændig forbrugerminister, så kan vi da i hvert fald få en erhvervsminister, som også er forbrugerminister af gavn, og det er jo da bedre end ingenting, faktisk langt bedre end ingenting.

Vi har kun lidt perifert været inde på de enkelte områder af lovgivningen, som har med forbrugerbeskyttelse at gøre, men jeg fornemmer, at der er gode muligheder for på en lang

række områder at forbedre lovgivningen og sikre, at hensyn til forbrugerne i den nye virkelighed, som eksisterer i dag, kommer til at indgå bedre, end det er tilfældet.

Jeg synes også, det er udmærket, at der er kommet et løfte fra regeringen om at styrke Forbrugerombudsmanden både med ressourcer lovgivningsmæssigt og – vil jeg tilføje – også med en vis selvstændiggørelse, sådan at han bliver bedre i stand til at varetage sine opgaver, end han er i dag.

Der er også lagt op til en forkortelse af sagsbehandlingstiden i Forbrugerklagenævnet, og det tror jeg er meget væsentligt for at få det til at fungere på en god måde.

Så har vi 2 politiske debatter tilbage. Vi har en om forbrugerforskning; jeg har fornemmet det sådan, at regeringen er interesseret i at styrke forbrugerforskningen, men vi har en debat om, hvordan det skal ske, og for os er det ikke et helligt princip, at det skal være et selvstændigt sektorforskningsinstitut. Det er heller ikke helligt for os, at det skal ligge i Forskningsministeriet, som vi har foreslået; det kunne ligge andre steder. Så vi er sådan set åbne over for den mere konkrete organisering af forbrugerforskningen.

Det, der bare er afgørende for os, er, at vi får etableret nogle netværk, nogle miljøer, som eksisterer også om 5 og 10 år, og som kan opbygge en ekspertise, som gør, at når der er forbrugerpolitiske spørgsmål til debat i befolkningen, så er der også en forbrugerforsknings-ekspertise, som kan blande sig i debatten. Det tror jeg vi burde kunne blive enige om.

Og endelig er der spørgsmålet om flere ressourcer til forbrugerområdet. Dér må jeg sige, at jeg er meget enig i Bent Hindrup Andersens overvejelser. Når man ser på, hvad der bliver brugt af ressourcer fra erhvervslivets side på at påvirke forbrugsvalget, så står det i et skærende misforhold til, hvor mange ressourcer der bliver brugt til at sikre forbrugernes stilling på markedet.

Derfor er det helt afgjort vores opfattelse, at der dels kan være grund til at regulere virksomhedernes forsøg på at påvirke forbrugernes forbrugsvalg, samtidig med at vi styrker forbrugerområdet, sådan at forbrugerne får et reelt mere frit valg, end de har i dag.

Det har været nævnt, at vi fik en meget lille forøgelse af Forbrugerrådets bevilling i forbindelse med sidste finanslov, men jeg synes, det er værd at slå fast, at det var en meget lille forøgelse. Der er tale om 9,3 millioner i samlet tilskud

om året kontra de 20 milliarder, der bliver brugt på markedsføring. Det er altså meget, meget få dele af promiller, der her er tale om, som skal matche hinanden. Og dér ville det være rimeligt at sige, at vi i en moderne økonomi sørger for, at forbrugerarbejdet, herunder den selvstændige del af det, som ligger i Forbrugerrådet, har ressourcer, der gør, at det kan fungere på rimelig vis, og at man kan deltage i internationale debatter og repræsentere forbrugersynspunkter dér osv.

Men samlet set må jeg sige, at jeg synes, det har været en opmuntrende debat. Der tegner sig et flertal for det dagsordensforslag, som ikke er blevet fremsat, og som ikke er blevet vedtaget – men et flertal, der med nogle forhandlinger de relevante steder alligevel kan sikre, at det er den dagsorden, som kommer til at sætte diskussionen om forbrugerpolitik, og det var jo sådan set det, der var hensigten med den. Tak for debatten.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 18 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.25

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til dagsordenens punkt 18, som var:

18) Spørgsmål til ministrene.

Spm. nr. S 2051

1) Til kulturministeren af:

Helge Sander (V):

»Hvordan skal prisen på tv-transmissioner fastsættes, når markedsmekanismen sættes ud af kraft ved regeringens ønske om at ekspropriere store idrætsbegivenheder, og hvilke sportsgrene og begivenheder skal på listen set i forhold til de flerårige aftaler, som typisk bliver indgået på dette område?«

Skriftlig begrundelse

Venstre lægger stor vægt på, at så mange danskere som muligt kan følge de store idrætsbegivenheder, men vi har vanskeligt ved at se, at det er så enkelt, som regeringen indtil videre har givet udseende af.

Helge Sander (V):

Jeg kan dårligt forestille mig, at der er nogen i det her Folketing, som ikke gerne ser, at så store dele af den danske befolkning som muligt kan se de store idrætsbegivenheder.

Men når jeg rejser spørgsmålet her i dag, så er det, fordi jeg har vanskeligt ved at se, at det er helt så enkelt, som kulturministeren har givet udtryk for i det hidtidige forløb, mens den her diskussion har kørt dels i Folketinget og dels i EU, og derfor går spørgsmålet på: Hvordan har kulturministeren tænkt sig, at han vil realisere de her planer, som har deres udgangspunkt i et EU-direktiv?

Kulturministeren (Ebbe Lundgaard):

Jeg skal først starte med at undre mig lidt over, at hr. Helge Sander bruger ordet ekspropriation i sit spørgsmål. Det var jo et stort flertal i Europaudvalget, herunder også et flertal, der omfatter hr. Helge Sanders parti, der gav mig mandat til at sørge for, at den her ordning kom igennem, at Danmark kunne støtte forslaget til ændring af EU-direktivet om »tv uden grænser«.

Jeg skal også sige, at Ministerrådets juridiske tjeneste har konstateret, at der ikke er tale om ekspropriation. Det har man gjort på en tysk forespørgsel, så det være bare lige sagt for at forholde mig til det ord, der er brugt i spørgsmålet, ekspropriation.

Men det vil fortsat være op til parterne selv – altså idrættens organisationer, sportsorganisationerne og tv-stationerne – at fastsætte prisen på rettigheder til tv-transmissioner. For de begivenheder, vi sætter på vores liste, vil der naturligvis være tale om, at markedsmekanismen bliver indskrænket, men sat ud af kraft bliver den nu ikke.

Der vil i hvert fald være konkurrence mellem Danmarks Radio og TV 2 om at erhverve rettighederne til disse begivenheder. Konkurrencereglerne, både de danske og de europæiske, vil fortsat være gældende. Det vil altså være muligt at skride ind over for tilfælde af f.eks. misbrug af dominerende stilling.

Som jeg tidligere har givet udtryk for her i salen, vil både sportsorganisationerne og tv-stationerne blive inddraget i arbejdet med at opstille en dansk liste over vigtige begivenheder. Der er endnu ikke truffet nogen beslutninger om, hvilke sportsgrene eller begivenheder der skal på listen. Det bliver en sag, som vi skal arbejde med formentlig i Folketingets Kulturudvalg og sluttelig her i Folketingssalen.

Det er altså ikke noget, regeringen agter at gennemføre og kan gennemføre alene. Det kræver dansk lovgivning, og det vil vi gennemføre, når direktivet foreligger endeligt for os, og det vil ske om kort tid.

Helge Sander (V):

Jeg vil selvfølgelig først sige tak for svaret, men samtidig udtrykke forundring over ministerens bemærkning omkring ekspropriation, for det er muligt, at det forholder sig, som ministeren tilkendegiver her, efter tysk ret, men jeg tvivler meget stærkt på, hvis jeg drager paralleller til andre områder, at det også er gældende inden for dansk ret. Men det kan vi vende tilbage til ved en anden lejlighed.

Med hensyn til det mandat, som ministeren fik i Europaudvalget, er det jo ganske korrekt, at Venstre sagde: Vi vil ikke sætte os imod, at der er andre lande, der ønsker at lave sådanne lister, som man allerede har i Frankrig og England, og vi sætter os heller ikke imod, at danskerne kan se de her begivenheder i så stor udstrækning som overhovedet muligt. Det startede jeg med at understrege.

Det, der er spørgsmålet, er, hvordan ministeren på den måde, det hidtil er sket, kan slå ud med hånden og sige, at sådan må vi have det i Danmark, for det kan jo ikke være muligt at fastsætte en pris, når der kun er 2, der kan købe. Jo, man kan godt fastsætte en pris, men man kan ikke fastsætte en markedspris, når der kun er 2, der kan købe, for det er konsekvensen af det, kulturministeren siger.

I virkeligheden så er der vel nok 5, 6, 8, 10, som kunne have interesse i at bringe disse store idrætsbegivenheder, men det vil kulturministeren nu reducere til 2, og derfor har det jo ikke noget med virkeligheden at gøre, når ministeren forsøger at fastholde, at markedsmekanismen fortsat er i kraft.

Så derfor må mit spørgsmål igen være: Føler kulturministeren ikke, at der er forskel på, om der er 10, der byder på en vare, eller der kun er 2?

Kulturministeren (Ebbe Lundgaard):

Der er naturligvis forskel. Der er 8 til forskel mellem 2 og 10.

Jeg fastholder stadig væk, at det er en regulering, som vi i Det Europæiske Fællesskab er enige om at vi er nødt til at foretage, når vi arbejder sammen på en lang række områder. Det er korrekt, at det er en begrænsning af de frie markeds kræfter, og det har vi ønsket på det her område.

Det, vi fra dansk side forpligter os til ved at gå ind for det her EF-direktiv, er, at vi vil respektere andre landes lister. Vi behøver ikke i Danmark lave en liste over, hvilke tv-begivenheder vi ønsker skal sendes på vores public service-kanaler. Vi kan også selv bestemme, hvad vi definerer som public service-kanaler, og jeg har sagt, at TV 3 efter min opfattelse ikke er det, fordi den kun kan ses af 60 pct. af befolkningen.

Det kan vi diskutere, men det er regeringens politik. Det kræver naturligvis, at et flertal i Folketinget vil tilslutte sig regeringens synspunkt. Jeg vil arbejde for, at de store, altopslugende begivenheder, der lægger gaderne øde, kan ses af hele den danske befolkning, men det bliver nok et begrænset antal udsendelser. Og jeg regulerer gerne bare en lille smule på de frie markeds kræfter for at sikre den danske befolknings ret til at se det danske fodboldlandshold spille på udebane.

Helge Sander (V):

Venstre ser også gerne, at vi ikke alene kan se fodboldlandsholdet på udebane, men alle de store sportsbegivenheder, som vi taler om.

Jeg er glad for, at vi fik rejst spørgsmålet her i dag, for nu erkender ministeren jo, at der er tale om – og jeg citerer to ord, som ministeren brugte – en regulering og en begrænsning.

Og så sagde ministeren, hvad der er væsentligt, at vi ikke vil forhindre, at andre lande har lister, som de arbejder ud fra. Nej, lige akkurat. Det var jo det, ministeren fik mandat til i Europaudvalget.

Til gengæld har ministeren ikke fået mandat til, at der laves en sådan liste i Danmark, og når jeg synes, det er lidt påfaldende, at kulturministeren har kørt så hårdt frem, er det, fordi netop i Danmark har både idrætsorganisationerne og de landsdækkende tv-selskaber været utrolig fornuftige og opført sig, som vi alle sammen gerne vil have det med aftaler, som strækker sig over 5 og 8 år, og derfor synes jeg, det er upassende, at kulturministeren fører sig så stærkt frem i lige akkurat denne sag.

Men jeg er altså glad for, at kulturministeren siger, at vi skal respektere de andre landes lister, og det med reguleringen og begrænsningen må vi så vende tilbage til. Jeg synes, det er meget tilfredsstillende.

Kulturministeren (Ebbe Lundgaard):

Det er korrekt, at vi skal respektere de andre landes rettigheder, for det er det, vi forpligter os til. Jeg har fastslået, det er regeringens ambition, at vi også får en liste i Danmark.

Jeg synes ikke, at henvisningen til de i øvrigt udmærkede aftaler, der er indgået mellem DBU og både Danmarks Radio og TV 2, er særlig relevante i denne sammenhæng, for det er jo nationale sportsbegivenheder. Her drejer det sig især om internationale sportsbegivenheder, og derfor er den nationale aftale, der rækker 5-8 år frem, for så vidt ikke særlig relevant i denne sammenhæng.

Men lad os nu se. Det er regeringens politik at få lavet denne liste, at samarbejde med Folketingets partier om at lave den, og at gøre den så omfattende og præcis, som vi nu kan. Om det skal være hele udsendelser, dele af udsendelser, forskudte udsendelser, vi skal have lov at sende, bliver der en lang, interessant proces om frem mod en lovgivning hen på efteråret, inden vi går i gang med det. Men det er fortsat regeringens politik, og derfor har jeg markeret, at vi går efter det her, og jeg håber også, vi kan møde hr. Helge Sanders parti i enighed om, hvordan vi bærer os ad.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2102

2) Til undervisningsministeren af:

Sonja Mikkelsen (S):

»Hvordan har udviklingen været – fordelt på de enkelte stillingskategorier blandt det videnskabelige personale – i kønsfordelingen på universiteterne og de øvrige højere læreanstalter siden 12. april 1994, hvor ministeren under forespørgsel nr. F 25 om den skæve kønsfordeling sagde, at han ville kunne konstatere en klar udvikling mod en bedre kønsmæssig balance i løbet af de næste 3 år, ellers ville ministeren være indstillet på at iværksætte yderligere initiativer for at fremme en mere ligelig fordeling.«

Skriftlig begrundelse

Der er nu gået 3 år, og den klare udvikling skulle dermed være synlig, hvis ikke der skal iværksættes yderligere initiativer. Ministeren oplyste under forespørgselsdebatten, at ministeriet agtede at indsamle oplysninger om den kønsmæssige fordeling ved besættelse af videnskabelige stillinger, således at udviklingen kan bedømmes.

Der henvises generelt til ministerens to svar ved forespørgslen om en bedre kønsfordeling blandt ansatte på universiteter m.m., som forhandlede i Folketinget den 12. april 1994, Folketingstidende 1993/94, spalte 8958-9000, specielt spalte 8963 og 8997.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Som spørgeren er klar over, havde jeg allerede i går lejlighed til at orientere Folketingets Uddannelsesudvalg om udviklingen, men jeg skal her gentage, at jeg med brev af 23. januar i år bad ministeriets institutioner om at indsende oplysninger om den aldersmæssige og kønsmæssige rekrutteringssituation. Materialet er netop modtaget, vi er i færd med at kode, og derefter skal vi analysere oplysningerne.

Jeg kan oplyse, at det drejer sig om mere end 1.100 stillingsbesættelser for 1995 og 1996, og derfor er det ikke muligt for mig på nuværende tidspunkt at udtale mig om resultatet af denne ret grundige undersøgelse.

Vi regner med, at der i september-oktober vil foreligge en grundig rapport, der belyser udviklingen, og jeg foreslår derfor, som jeg også gjorde i går i udvalget, at man til den tid tager sagen op igen, og det er jeg helt indstillet på.

Jeg kan dog nævne, at Københavns Universitet i Universitetsavisen skrev om det materiale, universitetet for sit vedkommende havde indsendt for 1995:

»Under en tiendedel af ansøgerne til 38 stillinger var kvinder, men kvinderne fik alligevel næsten en fjerdedel af stillingerne. Der var 14 kvalificerede ansøgere. Heraf blev ikke mindre end otte ansat, altså over halvdelen.«

Dekanen ved det naturvidenskabelige hovedområde, også i København, har kommenteret situationen således:

»Sidste år var en fjerdedel af fakultetets nyanstattede adjunkter, lektorer og professorer kvinder, hvilket procentvis er over dobbelt så meget som de ca. 12 pct., som kvinderne hidtil har udgjort af fakultetets ansatte. Der har været mange spe-

kulationer om, at kvinder ikke søger stillinger i universitetsverdenen, fordi de foretrækker at arbejde i det private erhvervsliv, men det sidste tal viser, at kvinderne nu ikke bare søger om stillingerne, men at de også kommer ind.»

Så der er muligvis, og mere skal jeg heller ikke sige på det her tidspunkt, positive tegn, men jeg vil som sagt afvente den endelige analyse, før der eventuelt tages stilling til, om der skal iværksættes yderligere initiativer.

Sonja Mikkelsen (S):

Tak til ministeren. Nu er jeg jo desværre i den situation, at jeg ikke sidder i Uddannelsesudvalget og derfor ikke er klar over, hvad der er talt om i samrådet i går i Uddannelsesudvalget.

Jeg synes også, det er positivt, at der sker noget på de forskellige områder, men jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren er bekendt med den undersøgelse, som Hanne Nexø Jensen har lavet som led i det større forskningsprojekt, som er etableret under forskningsrådene, der handler om køn i den akademiske organisation, hvor hun netop har udgivet et arbejdspapir, der beskriver udviklingen i de akademiske stillinger fra 1994-95 op til 1996, og hvor udviklingen viser, at der kun er sket en forhøjelse fra 17 pct. til 17,5 pct. på de videregående uddannelser inden for det videnskabelige personale.

Er ministeren bekendt med de informationer, og giver de anledning til fornyet overvejelse, også inden man får det mere bearbejdede materiale om de 1.100 stillinger?

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Kan ministeren bekræfte, at Det Naturvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet netop har udfoldet en særlig indsats for at få flere kvinder, og at det kunne være årsagen til, at der er flere kvinder dér? Bl.a. har de jo gjort det, som vi fra SF's side ønskede at den samlede universitetsverden skulle gøre, nemlig opslå midlertidige stillinger for specielt kvinder.

Og endnu en gang: Er ministeren ikke enig i, at denne særlige indsats netop kunne være årsagen til, at det går så godt dér?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan til fru Sonja Mikkelsen sige, at jeg er opmærksom på den rapport, som for nylig er udgivet, og jeg kan da også sige, at vi selvfølgelig vil tage den med og også interessere os for den i forbindelse med det arbejde, der nu skal gøres i de kommende måneder.

Men netop fordi vi nu også selv, og det er jo helt efter aftale med Folketinget, efter denne 3-års-periode har sat det arbejde i gang, som nærmere skulle belyse, hvordan udviklingen er forløbet, og da det som sagt drejer sig om et meget stort materiale, synes jeg, det er rigtigt at afvente udfaldet heraf. Og så er jeg selvfølgelig til den tid klar til at drøfte, hvad der eventuelt skal sættes i værk, hvis vi ikke finder det tilfredsstillende.

Over for hr. Rahbæk Møller kan jeg i og for sig bekræfte, at der ingen tvivl er om, at der er gjort en særlig indsats på Det Naturvidenskabelige Fakultet. Det bekræfter jo meget godt, at hvis institutionerne vil leve op til det, jeg også opfordrer dem det, nemlig selv at være meget opmærksom på at have en personalepolitik, herunder en ligestillingspolitik, hvor man fremmer disse muligheder, lader det sig altså også gøre.

Jeg bestrider ikke, at den særlige ordning med midlertidige stillinger selvfølgelig også kan aflæses på Det Naturvidenskabelige Fakultet, men den udvikling, jeg her henviste til, skete faktisk, før man havde set resultatet af de seneste lidt anderledes bestræbelser.

Men jeg er åben over for, at vi ser på det hele, når vi nu skal belyse, analysere og senere tage stilling.

Sonja Mikkelsen (S):

Tak for svaret. Jeg har meget stor forståelse for, at der er brug for at gennemanalysere det store materiale, der nu er indsamlet, for mere præcist at finde ud af, hvad der kan tages af yderligere skridt, men jeg vil gerne spørge, om ministeren sådan for sig selv har en målsætning for, hvad ministeren mener er en tydelig og klar positiv udvikling. Når vi nu har med 1.100 nye stillingsbesættelser at gøre i løbet af de 3 år, hvor mange af dem forventer ministeren så bør være besat med kvinder i et forsøg på at opnå kønsbalance på det her område? Kan ministeren løfte sløret for det?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Nej, det kan ministeren ikke, og det tror jeg han gør klogest i at lade være med og afvente resultatet af dette analysearbejde. Og så er jeg, som jeg sagde før, helt klar til at tage en drøftelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2103

3) Til undervisningsministeren af:

Sonja Mikkelsen (S):

»Hvor mange af universiteterne og de højere læreanstalter fulgte ministerens opfordring til inden udgangen af 1994 af formulere og tage initiativer til fremme af den kønsmæssige ligestilling på institutionerne?«

Skriftlig begrundelse

Både ministeren og ordførerne gav udtryk for ved forespørgsel nr. F 25 den 12. april 1994, at der var behov for en aktiv indsats for at skabe en bedre kønsfordeling blandt de ansatte. Hertil kommer Folketingets dagsorden af 28. april 1994, hvori der bl.a. står, at regeringen opfordres til at sikre, at arbejdet med at fremme ligestillingen intensiveres ved, at de statslige institutioner, der endnu ikke har udarbejdet handlingsplaner, får det gjort snarest, samt at handlingsplanerne som minimum indeholder måltal, konkrete tiltag for at bedre balancen mellem arbejdsliv og familieliv for begge køn, og mål for en mere balanceret kønsfordeling i ledergruppen.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan også her oplyse, at jeg med et brev i februar 1994 skrev til rektorerne og opfordrede dem til at udforme en personalepolitik, som jeg allerede har refereret, herunder også en ligestillingspolitik. Yderligere skrev ministeriet i maj og juni 1994 bl.a. på baggrund af den forespørgselsdebat, vi havde her i Folketinget i april 1994 om den kønsmæssige fordeling blandt det videnskabelige personale på disse højere uddannelsesinstitutioner, og man bad institutionerne om at udarbejde handlingsplaner med måltal for en bedre kønsfordeling ved ansættelse i videnskabelige stillinger.

Alle 13 universitetslovsinstitutioner indsendte handlingsplaner, og disse blev i juli 1995 videregivet til Ligestillingsrådet. Omfanget af de indkomne svar er dog temmelig uensartet. Af materialet fremgår, at institutionerne er opmærksom på den skæve kønsfordeling. Institutionerne anfører generelt i handlingsplanerne, at de vil arbejde mod en mere ligelig kønsfordeling inden for de rammer, der er mulige.

Til illustration kan jeg f.eks. nævne, at Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole har

sat sig som mål at øge andelen i videnskabelige stillinger på kvindesiden over 8 år fra 33 pct. til 40 pct. Odense Universitet har som målsætning, at kønsfordelingen på stillingskategorier svarer til kønsfordelingen blandt kandidaterne. Danmarks Tekniske Universitets mål er mindst 30 pct. kvinder i videnskabelige stillinger. Danmarks Farmaceutiske Højskole har mange kvinder ansat og har derfor ikke opstillet måltal.

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at en stor del af institutionerne har nedsat ligestillingsudvalg som led i bestræbelserne på at fremme en mere lige kønsmæssig sammensætning af personalegrupperne.

Sonja Mikkelsen (S):

Tak for svaret. Af Hanne Nexø Jensens undersøgelse, som vi omtalte ved det foregående spørgsmål, fremgår det, at 20 pct. af universitetsinstitutionerne ikke har kvinder ansat i faste stillinger, og jeg vil gerne spørge ministeren, om det er ministerens indtryk, at de handlingsplaner, som jo i langt overvejende grad ikke rummer måltal, overhovedet tager sigte på at løse det meget fundamentale problem, at vi har 20 pct. af institutionerne, som altså ikke har kvinder fastansat i de videnskabelige stillinger.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg er overbevist om, og jeg bygger det på samtaler også med institutionslederne, at de er meget opmærksomme på denne problemstilling og er klar over, at der skal gøres en ekstraordinær indsats for at fremme en bedre kønsmæssig ligestilling, sådan som vi netop har fået refereret det i forbindelse med Det Naturvidenskabelige Fakultet i København.

Men det er jo et område, og det skal man være opmærksom på, hvor man ikke bare kan ændre disse forhold fra den ene dag til den anden, ej heller fra det ene år til det andet. Det er en proces, som må løbe over nogle år, og jeg håber, at resultatet af den analyse, der nu er sat i gang, vil vise, at den proces er i fuld gang, og at vi derfor over nogle år vil kunne se, at vi får den bedre ligestilling, som jeg tror vi alle sammen synes er det mest naturlige og rigtige.

Sonja Mikkelsen (S):

Tak for svaret. Jeg håber, det er rigtigt, at den proces, som vi har forsøgt at løbe i gang siden midt i 1980'erne, nu er i gang, og jeg håber, at det materiale, vi nu får i efteråret, vil vise, at det er den.

Jeg vil gerne spørge, om nogle af institutionerne eller institutionerne i fællesskab undervejs i dette forløb på de 3 år har bedt ministeriet om hjælp og bistand til at etablere handlingsplaner eller formulere måltal, eller om man har bedt ministeren at være behjælpelig med f.eks. at fremskaffe oplysninger om, hvilke initiativer man har taget i andre lande.

Noget af det, ministeren selv gav løfte om i forbindelse med forespørgslen i 1994, var, at hvis institutionerne ønskede bistand eller information om, hvad der sker andre steder, var ministeren indstillet på at medvirke til at fremskaffe det nødvendige.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg tør ikke her svare på, i hvilken udstrækning der har været sådanne forespørgsler, og i hvilken udstrækning ministeriet eventuelt har givet en håndsækning, men det er i hvert fald ministeriets grundlæggende holdning, at hvis vi kan bidrage og hjælpe med oplysninger, er vi klar til det, og det vil også gælde på det her område, men helt kontant er jeg ikke i stand til at svare på spørgsmålet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2104

4) Til undervisningsministeren af:

Sonja Mikkelsen (S):

»Hvilke yderligere initiativer agter eller overvejer ministeren at tage som konsekvens af, at den af et samlet Folketing og minister ønskede synlige forbedring af kønsfordelingen blandt det videnskabelige personale ved vore universiteter og øvrige højere læreanstalter er udeblevet i de forløbne 3 år?«

Skriftlig begrundelse

Med det kendskab, spørgeren for nærværende har til de seneste års rekruttering af forskere, er det spørgerens indtryk – på trods af at der har været flere stillinger at besætte end tidligere – at der ikke er den klare udvikling mod en bedre kønsmæssig balance, som ministeren krævede ved forespørgsel nr. F 25 den 12. april 1994, jf. spalte nr. 8963 i Folketingstidende. Det er således væsentligt, at ministeren nu tager skridt til yderligere initiativer, der virker i den rigtige

retning, som ministeren varslede det under forespørgslen.

Når den primære rekruttering til forskerstillinger sker fra ét køn, opretholdes en ubalance i talentmassen, idet man nødvendigvis må vælge flere med et lavere forskningspotentiale fra det ene køn, end når man vælger blandt hele talentmassen. Det vil således skade den samlede forskningskvalitet, hvis ikke rekrutteringen til alle videnskabelige stillingskategorier ændres.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Ministeriet har for at følge forespørgselsdebatten, som jeg har omtalt vi havde den 12. april 1994, op med brev af 9. januar 1995 og 23. januar 1997 fra de højere uddannelsesinstitutioner indkaldt oplysninger om ansættelse af personale i videnskabelige stillinger for årene 1994, 1995 og 1996.

Institutionerne er blevet bedt om at indsende en redegørelse for eventuelle rekrutteringsproblemer samt for den alders- og kønsmæssige rekrutteringssituation.

Spørgsmålene ligger jo tæt på hinanden, og som jeg allerede har oplyst, er materialet indkommet. Men som også tidligere oplyst er det i øjeblikket under bearbejdning, og derfor vil jeg være varsom med at udtale mig; jeg ønsker som sagt at afvente analyserne af det, der er foregået i løbet af de 3 år.

Jeg kan oplyse, at analysearbejdet foretages af Uni-C ved Bertel Ståhle, og at rapporten som sagt forventes at foreligge i efteråret, formentlig i september, og på det grundlag mener jeg, vi skal tage stilling til, om der skal tages yderligere initiativer.

Jeg har oplyst over for Folketingets Uddannelsesudvalg, at jeg er indstillet på at drøfte det, så snart materialet foreligger, og det kan også være et svar i dag.

Sonja Mikkelsen (S):

Tak for svaret, og tak for den åbenhed, ministeren viser på dette område.

Jeg vil gerne spørge, om ministeren også er indstillet på at lade sig inspirere af det forskningsprojekt, som ligger under forskningsrådene, om køn i den akademiske organisation, der jo nu i forbindelse med flere projekter arbejder med kønsfordelingen og kønsbalancen og de problemstillinger, der kan være knyttet til det. Det er det ene.

Det andet er, om ministeren også vil lade sig inspirere af, hvad man foretager sig i andre lan-

de på dette område med henblik på, hvordan man kan komme igennem den lidt tøvende debat, som man fornemmer der er i universitetssektoren, om, at der skulle være en modsætning mellem kvalitet og det at tilstræbe en bedre kønsbalance, hvilket jeg går ud fra ministeren ikke er enig i.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

I fortsættelse af sidste spørgsmål vil jeg godt spørge, om ministeren konkret overvejer at lade sig inspirere af det forslag om tidsbegrænsede stillinger kun til kvinder, som Videnskabernes Selskab har fremsat for længe siden, og som blev fremsat her i Folketinget for 3 år siden; i øvrigt er det i mellemtiden blevet gennemført i Sverige.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan svare generelt, at jeg altid er indstillet på at lade mig inspirere, især hvis der er noget godt at hente andre steder. Det gælder projekter, der er søgt gennemført herhjemme, som kunne have til formål at fremme en bedre ligestilling, og det gælder erfaringer, man kan hente fra udlandet; det vil være forkert at afvise, at vi alle kan blive klogere.

Det gælder givetvis også ministeren, men jeg synes, vi skal basere os på faktiske oplysninger, og den mulighed har vi, hvis vi har tålmodighed lidt endnu og ser, hvad resultatet af analysen bliver.

Hr. Rahbæk Møller har jeg sådan set svaret, men når jeg har sagt, at jeg er indstillet på at lade mig inspirere, vil jeg selvfølgelig også vurdere, hvordan det forløber med disse tidsbegrænsede stillinger. Er det en vej frem, eller er det, som nogle har hævdet, i dette tilfælde at stille kvinderne i en dårligere position ved at tidsbegrænse de stillinger, man stiller til rådighed? Jeg synes, vi selvfølgelig skal se på, hvordan effekten har været af, at man har givet den mulighed nogle steder, og vi kan selvfølgelig også hente oplysninger og erfaringer hjem fra Sverige, hvor det er rigtigt, at man har gennemført det her.

Det, jeg mener er afgørende, og som jeg også forstår vi ikke er grundlæggende uenige om, er, at kvalitetshensyn må veje tungt, når det gælder ansættelse i disse stillinger, for ellers skaber vi på længere sigt vanskeligheder for os selv. Men grundlæggende tror jeg altså også, at kvinder og mænd står lige, når det gælder om at kunne konkurrere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2128

5) Til undervisningsministeren af:

Frank Dahlgaard (KF):

»Vil ministeren arbejde for at opstille mere præcise mål for, hvad eleverne i folkeskolen skal kunne og vide ved udgangen af hvert klassetrin?«

Skriftlig begrundelse

I de vejledende læseplaner for folkeskolen findes ingen konkrete, forpligtende målsætninger for tilegnelse af kundskaber og færdigheder på hvert klassetrin. Hvad der står i læseplaner, er for løst og uforpligtende. Såfremt skolelærere, elever og forældre helt konkret ved, hvad der skal læres og kunnes ved udgangen af hvert klassetrin, er målet klart og kravene præciseret.

Hvorledes målene nås, bør derimod være op til den enkelte lærer. Metodefriheden er vigtig, og læreren er – eller bør være – den, som bedst ved, hvordan man kan nå de opstillede mål.

Frank Dahlgaard (KF):

Ministeren sagde, at han altid var parat til at lade sig inspirere, og derfor er spørgsmålet, om han også vil lade sig inspirere af senest Dansk Industris ugemagasin, der foreslår, at der sker en opstramning af folkeskoleområdet og specielt, at der på en helt anden måde opstilles klare mål for, hvad eleverne skal kunne i de forskellige fag ved udgangen af hvert klassetrin.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg bekræfter, at jeg er indstillet på at lade mig inspirere, men ikke af den artikel, som Dansk Industris ugemagasin har på forsiden. Den klæder ikke Dansk Industri. Den forholder sig ikke til realiteterne og springer alt for let hen over kendsgerningerne.

Det frister mig til at sige, men det ligger lidt uden for spørgsmålet, at jeg synes, at Dansk Industri også skulle beskæftige sig med nogle af de forhold, som de selv har et afgørende ansvar for og indflydelse på, nemlig praktikpladssituationen, som på det seneste ser ud til at blive værre.

Jeg kan sige, at med indførelsen af centrale kundskabs- og færdighedsområder for folke-

skolens fag fik jeg netop som minister, og det vil enhver kommende minister få, mulighed for både at opstille mål og angive forpligtende krav til indholdet i skolen. Og den mulighed har jeg som sagt benyttet mig af.

De mål og krav, der fremgår af formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder for folkeskolens fag, er forpligtende for undervisningen på alle klassetrin.

Men jeg har dog ikke i fagenes indholdsangivelser ønsket en detaljeringsgrad som den, hr. Frank Dahlgaard gør sig til talsmand for her, for både formål og kundskabs- og færdighedsområderne bør være udformet sådan, at en del af indholdsvalget kan overlades til lokale kræfter og skrives ind i lokale læseplaner. Både forældre, lokalpolitikere, elever og lærere skal til stadighed have mulighed for at øve indflydelse på skolens indhold, således at undervisningen på den enkelte skole bedst muligt tilpasses de lokale ønsker og behov, men dog sådan, at det centrale formål – kundskabs- og færdighedsområder – er bindende for alle.

Både mål og krav er i øvrigt så nye endnu, at skolerne skal have tid til at skaffe sig erfaringer med det arbejde, der handler om at udarbejde lokale læseplaner, og det arbejde, der handler om lærerens ansvar for at vælge de relevante metoder i den daglige udmøntning af de centralt stillede mål og indholdsangivelser.

Den proces er skolerne netop i gang med, og fra ministeriets side støtter vi de lokale initiativer gennem det kvalitetsudviklingsprojekt, der på længere sigt skal hjælpe kommunerne og skolerne med at udvikle deres egne redskaber til kvalitetsudvikling.

Frank Dahlgaard (KF):

Tak for svaret.

Først vil jeg spørge uddybende: Er der noget arbejde i gang i Undervisningsministeriet i retning af at, skal vi sige, præcisere målene for, hvad der skal kunnes, altså præcisere de dér centrale mål for kundskaber, eller er det noget, der har ligget færdigt længe? Er der ikke nogen opstramning på vej?

Dernæst: Er ministeren ikke klar over, at der ude i skolerne hos engagerede lærere og skolefolk efterlyses mere klare retningslinjer? Som ministeren selv siger, har man iværksat et kvalitetsudviklingsprogram, som, så vidt jeg er orienteret, skal være færdigt om et lille års tid, og som alle her i Folketinget bakker op om.

Det fordrer vel, at man har nogle præcise mål at styre efter. Et skib, der sejler på søen, kan jo ikke bare sejle sådan nogenlunde; man må vide præcist, hvor man skal sejle hen, og derefter kan man afstikke en kurs. Det gør kaptajnen lokalt ude på sit skib, det gør man lokalt i kommunen eller på den enkelte skole, men der må være nogle overordnede centrale retningslinjer, der gælder hele vejen igennem. Vil ministeren ikke erkende det? Og som tidligere spurgte: Er der noget i gang i Undervisningsministeriet i retning af at stramme op på det her?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan gentage, at der jo netop er udgivet endda en hel bog, der omfatter mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder i alle skolens fag og fagområder. Den er udformet af et læseplansudvalg, hvor en række forskellige interessenter fra skolens verden har været involveret, herunder også forskere, og netop nu er den udviklingsproces i gang, hvor skolerne skal indstille sig på, og det er jo nemlig noget nyt, at der er opstillet disse centrale kundskabs- og færdighedsområder.

Derfor er det ikke rigtigt, at der ikke er klare retningslinjer for, hvad man skal nå. Der, hvor skolen vel endnu mangler de rigtige instrumenter, og det er det, det kommende kvalitetsudviklingsprojekt gerne skulle hjælpe med, er til at sikre, at man når de mål, der er sat undervejs i undervisningsforløbet.

Så vi er i gang med at udvikle redskaber og metoder, som skal give skolevæsenet, den enkelte skole og den enkelte lærer mulighed for at kunne følge forløbet af en undervisning og måle, om man når det, der er sat som centrale mål for kundskabs- og færdighedsområder.

Når det gælder selve metoden, mener jeg, det er klogt at overlade det til den enkelte lærer. Det har altid været en styrke i det danske uddannelsessystem, at hvordan man når målene er den enkelte lærers ansvar sammen med eleven, i nogle tilfælde også sammen med forældrene, men det er centralt formuleret, hvad det er, man skal nå i skolen.

Frank Dahlgaard (KF):

Udviklingsprojektet har jo den store opbakning. Efter min opfattelse er der ingen tvivl om, at det er det bedste, ministeren overhovedet har taget initiativ til i de senere år.

Men for det første vil jeg spørge, hvor længe siden det så er, at disse mål er udarbejdet. Var

det noget, der kom i 1994? Hvor længe er det siden, disse centrale mål for kundskaber kom frem?

For det andet, som det bl.a. fremgår af ugemagasinet fra Dansk Industri, siger deres uddannelsesmand på dette område, Lars Goldschmidt, at Undervisningsministeriets faglige vejledning modsat i dag skal indeholde klare mål for, hvad eleverne skal kunne på hvert enkelt klassetrin. Modsat i dag! Tager han fuldstændig fejl? Er de så klare?

I samme artikel er Niels Bertelsen fra Kommunernes Landsforening citeret for at sige noget i samme retning, nemlig at Folketinget ikke præcist har vedtaget, hvilke mål kommunerne skal opstille.

Tager disse mennesker fuldstændig fejl?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det kommer an på, hvad det er for mål, man taler om. Når det gælder skolens formål, herunder centrale kundskabs- og færdighedsområder, står det klart formuleret, og som jeg tidligere har sagt, er der som noget nyt bindende forskrifter for skolen, for lærernes undervisning i fagene på klassetrinene.

Jeg kan roligt som min opfattelse sige, at der arbejdes ihærdigt med at nå disse mål netop i disse år, og den udviklingsproces, der er i gang, skal vi give lejlighed til nu at ske. Der kommer så, som hr. Frank Dahlggaard også siger, kvalitetsudviklingsprojektet forhåbentlig ind som en god håndsrækning, som et godt redskab til hjælp for det, som skolen også gerne selv vil sikre, nemlig kvaliteten af undervisningen i forhold til de mål, der er sat.

Frank Dahlggaard (KF):

Jeg skal ikke forlænge spørgsmålet meget mere, men lige gentage: Hvornår er disse centrale mål kommet? Er det ikke nogle år siden efterhånden?

Det er vel ikke sådan, at der står deri, at ved udgangen af 1. klasse skal eleverne kunne læse tekster af denne sværhedsgrad, og så er der nogle eksempler, og ved udgangen af 3. klasse skal ungerne kunne regne regnestykker af de og de typer?

Det er jo klart, at fagkonsulenterne på de enkelte områder kan komme med ganske eksakte mål og eksempler, eksemplificere de mål, der skal til, sådan at forældre, elever og lærere ude på skolerne ved, hvad det er for noget, der forventes at børnene kan ved udgan-

gen af hvert klassetrin. Det giver da et meget fastere forløb, så det hele ikke sejler.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Og heldigvis sejler det ikke. Som jeg siger, er der en meget spændende udviklingsproces i gang i skolen, som mange er involveret i. Det gælder lærerne, det gælder kommunalpolitikere, det gælder forældrene, og det gælder også dem, der er de væsentlige i denne sammenhæng, nemlig eleverne.

Jeg mener ikke, at man skal gå ned i en større detaljeringsgrad, når det gælder de bindende forskrifter. Derimod har vi jo som en hjælp til lærerne og den undervisning, der skal formidles, og også som en hjælp til kommunalpolitikere udgivet en vejledende læseplan, som kan danne udgangspunkt for den lokale drøftelse om, hvad man særligt vil lægge vægt på ud over de centrale mål, der er fastsat i ministeriet og af mig.

Efter de erfaringer, jeg selv har fået ikke mindst fra socialistiske lande, hvor man har opstillet meget klare og detaljerede regler for, hvad man skulle nå i hvert eneste fag på bestemte tidspunkter, og hvor ministeren i virkeligheden kunne stå hjemme i sit kontor og sige, at netop nu undervises der præcis på side det i det fag på det klassetrin, mener jeg ikke, at den detaljeringsgrad har ført til noget godt.

Men i det hele taget mener jeg ikke, at vi skal gå længere, end vi har gjort. Der er ganske klare forskrifter, og der er nok at leve op til for skolen og dens medarbejdere.

Frank Dahlggaard (KF):

Nu vil jeg alligevel lige for det første gentage mit spørgsmål: Hvornår er de dér vejledende læseplaner udgivet, som ministeren altså er godt tilfreds med?

Og for det andet: Når ministeren trækker de socialistiske lande frem og siger, at dér kan ministeren stå og sige, at på det og det tidspunkt undervises der i hele nationen i den bog på den og den side, jamen så er det jo ikke det, vi efterlyser.

Det fremgår også af begrundelsen for spørgsmålet, at der selvfølgelig skal være metodefrihed, at læreren selv skal vælge den metode, f.eks. den læsemetode, han eller hun vil bruge for at nå målet – alt andet vil da fratage arbejdsglæden ude i skolerne, det er da klart – men målene skal være mere præcise.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):
Jeg kan sige, at hæftet eller bogen, der hedder »Formål, centrale kundskabs- og færdighedsområder« var til rådighed for skolerne i 1994, og det er dén proces, som nu løber overalt i skolevæsenet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2129

6) Til undervisningsministeren af:

Frank Dahlgaard (KF):

»Er ministeren enig i de forslag og tanker, som fremsættes i det nye socialdemokratiske debatoplæg om folkeskolen «Nu er det børnenes tur?»«

Skriftlig begrundelse

Torsdag den 24. april 1997 offentliggjorde Socialdemokratiet et debatoplæg om folkeskolen, som helt overvejende giver udtryk for god konservativ skolepolitik. Man ønsker

- klarere mål for folkeskolens udvikling,
- flere undervisningstimer i dansk og matematik til børnene på de små klassetrin,
- en tidligere undervisning af børnene,
- en markant styrkelse af vejledningen,
- at folkeskolen ikke må tabe de svageste, men heller ikke hæmme de stærkeste,
- en IT-oprustning i folkeskolen,
- at lærernes tjenestetidsaftale bliver gjort mere smidig, og
- at det tilstræbes, at der højst er 25 pct. tosprogede elever i hver klasse.

Oplægget fra Socialdemokratiet giver klart udtryk for, at der må ske et kursskifte i skolepolitikken, og at folkeskolen trænger til et gevaldigt kvalitetsløft.

Frank Dahlgaard (KF):

Det store parti i regeringen, Socialdemokratiet, kom i slutningen af sidste uge med et debatoplæg omkring folkeskolen, som havde overskriften »Nu er det børnenes tur«, og som har en tone, som vi i Det Konservative Folkeparti i hvert fald kan tilslutte os 100 pct., men som også indeholder en række ganske konkrete forslag med henblik på, hvordan man kan styrke fagligheden, og det er baggrunden for spørgsmålet om, i hvilket omfang ministeren er enig i de forslag og de betragtninger, der ligger i oplægget.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):
Jeg kan oplyse, at jeg helt overvejende er enig i det debatoplæg, som Socialdemokratiet har udsendt. Det gjorde man torsdag den 24. april.

Jeg har dog også nogle forbehold, som jeg meget kort skal vende tilbage til. Der er som sagt tale om et debatoplæg, som anerkender den nuværende lov som et godt grundlag for arbejdet i folkeskolen. Debatoplægget er en tilslutning til skolen for alle og de hovedprincipper, regeringen og forligspartierne arbejder efter.

Det er en forudsætning for forligspartierne, at alle elever lærer de grundlæggende ting: at læse, skrive, regne og udtrykke sig præcist og nuanceret, i folkeskolen. Vi vægter også fremmedsprog samt solide forudsætninger i forhold til informationsteknologi.

Det er forligspartierne omkring folkeskoleloven, som har gennemført en række opstramninger, bl.a. ved, som vi netop har drøftet det, at udforme centrale kundskabs- og færdighedsområder for alle fag og obligatoriske fagområder.

Det er også forligspartierne, der har gennemført opstramning af de faglige krav til folkeskolens afgangsprøver.

Men i modsætning til hr. Frank Dahlgaard tror vi ikke på, at vi kan gennemføre en nødvendig omstilling i folkeskolen ved ulidelige udfald mod skolen og endnu mindre ved en generel nedgøring af skolen.

Så lovede jeg at vende tilbage til spørgsmålet om et debatoplæg, hvor jeg altså umiddelbart ser nogle vanskeligheder. I forbindelse med bedre indlæring af dansk og matematik i 1. til 3. klasse er jeg ikke overbevist om, at det alene eller først og fremmest er et spørgsmål om flere timer. Jeg har den opfattelse, og mener også den erfaring, at det i lige så høj grad drejer sig om at ændre og forbedre selve indholdet i undervisningen, herunder også lærernes metoder.

Jeg deler ikke synspunktet om, at der i alle kommuner skal oprettes specielle skoler for 10. klasse-elever. Jeg tror, at den enkelte kommune er langt bedre til at tilrettelægge dette tilbud, så der bliver taget hensyn til lokale forhold, men i øvrigt ligger der jo et lovforslag, regeringen har lagt frem, der giver muligheder for at etablere sig med særlige 10. klasse-skoler i kommunerne efter lokale ønsker.

I forhold til tosprogede børn er debatoplægget, som jeg ser det, noget bombastisk. Jeg er enig i, at kommunerne skal gøre en indsats for at sikre den bedst mulige integration af tosprogede elever. Her er vi ganske enige.

Men forslaget om, at man skal have en fast procentstørrelse for antallet af tosprogede elever i klasserne, er meget problematisk, i hvert fald når det skal realiseres. Hensigten og målet er både rigtigt og fornuftigt, men har jo, ved vi, med meget andet at gøre end det, der knytter sig til skolen; det har meget at gøre med bosætningsmønstret, sociale forhold osv.

Men det er vigtigt med en saglig og afbalanceret debat om folkeskolen, og det synes jeg debatoplægget bidrager til.

Frank Dahlggaard (KF):

Jamen tak for svaret, som jo var positivt set med konservative øjne, bortset fra de polemiske bemærkninger om, at der fra mit partis side skulle komme grove udfald mod skolen. Det er der overhovedet ikke tale om. Det, der er kommet fra konservativ side, er præcis, hvad der står i dette oplæg, bl.a. – og så kan jeg jo spørge ministeren, om han så er enig i det – kan jeg citerer fra det socialdemokratiske debatoplæg:

»Der skal fremover lægges meget mere vægt på de grundlæggende faglige færdigheder og kundskaber. Ellers svigter vi eleverne, både de svage og de stærke. Vi risikerer i særlig grad at koble de svageste elever af.«

Altså: meget mere vægt på de faglige og grundlæggende kundskaber. Det er jo udtryk for, at det er noget, der skal gøres i forhold til nu. Og det er klart, at det er udtryk for, at det ikke er godt nok.

Så vil jeg spørge ministeren yderligere: Når han afviser oplæggets forslag om flere timer især i dansk og matematik på 1., 2. og 3. klassetrin, hvorfor så det? Børnene har jo typisk 3 timer, måske 4 timer om dagen i skolen, og så har de lige så mange timer ved siden af på fritidshjemmet eller i skolefritidsordningen. Mange er i skolefritidsordning og er altså i skolemiljøet. Hvis man spørger børnene: Vil I have en time mere i skolen, er svaret temmelig sandsynligt ja. Hellere en time mere i skolen, hvor de lærer noget, og dermed samtidig en time mindreovre i skolefritidsordningen.

Var det ikke at slå to fluer med ét smæk, uden at det koster noget særligt, at børnene, når de alligevel er i institutionsmiljøet, fik noget mere aktiv undervisning i stedet for passiv pasning?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg er ganske enig med Socialdemokratiet og den del af debatoplægget, som vil lægge meget mere vægt på de grundlæggende ting. For det er

jo præcis det, der sker i øjeblikket med en række af de initiativer, der er taget på det seneste, og som man naturligvis først kan se effekten af, når der er gået et stykke tid.

Så vi er ganske enige om, at her er et felt, der er overordentlig vigtigt; jeg behøver blot at henviser til de mange initiativer affødt af læseundersøgelsen for år tilbage.

Og så må jeg sige om antallet af timer, at jeg afviser ikke flere timer. Jeg gjorde opmærksom på, at det betyder nok så meget, hvordan undervisningen formidles, og hvad indholdet af undervisningen er. Og det er der faktisk belæg for at sige, fordi under syvpunktsprogrammets udviklingsarbejde blev der jo netop gennemført forsøg med flere timer i 3. og 4. klasse i faget dansk. Effekten af disse flere timer kunne faktisk ikke måles. Og det bekræfter, at det måske er lige så vigtigt – og nu bruger jeg udtrykket: lige så vigtigt – at sætte ind med det antal timer, man har, ved at sikre en bedre, grundigere undervisning.

Det er jo præcis også grunden til, at regeringen har fremsat forslag til lov om en ny og forbedret læreruddannelse, netop for også at sikre, at lærerne er bedre rustet til at løse de opgaver, som vi lægger vægt på.

Frank Dahlggaard (KF):

Nu er det jo sådan, at den ene ting ikke udelukker den anden. Man kunne jo både have lidt flere timer, sådan som Socialdemokraterne ønsker det, og så – skal vi sige – styrke indholdet og kvaliteten og dermed udbyttet af den enkelte undervisningstime.

Jeg vil da spørge ministeren, hvis ministeren har tallene præsent – for det er jo ikke noget, jeg direkte har spurgt om her – men har ministeren nogle tal for, hvor mange dansktimer og hvor mange matematiktimer børnene får i 1. klasse og i 2. klasse i Danmark sådan i en typisk kommune i forhold til f.eks. Holland og i forhold til Sverige, hvor de jo f.eks. læser væsentligt bedre?

Det andet spørgsmål var det, der hedder punkt 3 i Socialdemokratiets oplæg, og som ministeren ikke kommenterede i sit første svar. Det er forslaget om, at der skal stilles mere præcise krav til undervisning i børnehaveklassen. Altså simpelt hen, at man starter indlæringsprocessen på et tidligere tidspunkt. Nu fremgår det ikke af oplægget her, at man ligefrem vil have en tidligere skolestart, men at man vil benytte børnehaveklassen til – skal vi sige – at begynde at skabe fundamentet for at komme hurtigt i

gang med at læse, at komme hurtigt i gang med at regne.

Hvad er ministerens holdning på dette punkt?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg er ikke i stand til i denne korte runde at svare på spørgsmålet om, hvor mange timer der er på de forskellige klassetrin, og så sammenligne dem med dem, vi i øvrigt gerne vil sammenligne os med og også sammenligner os med; men det kan jeg give et skriftligt svar på, hvis det ønskes.

Når det gælder det spørgsmål, som jo først dukker op nu omkring børnehaveklassen, har jeg den opfattelse, at der ikke skal ske en undervisning i børnehaveklassen, men at styrke indlæringen er godt, og det er præcis det, man kan se sker i børnehaveklasserne i disse år.

Det var næppe særlig udpræget, endnu mindre synligt måske, for år tilbage, men det er det i dag, og vi er i øvrigt siden Nordlæseundersøgelsens resultater – den undersøgelse, vi selv satte i gang på læseområdet – blevet opmærksomme på, at det er utrolig vigtig i førskolealderen i det hele taget at styrke børnenes sproglige udvikling og deres begrebsverden, og det er også grunden til, at socialministeren og jeg har taget kontakt med hinanden for at se, på hvilken måde vi kan sætte mere fokus på indlæringen i førskolealderen, altså ikke undervisning; det mener jeg vi skal forskåne børnene for. De skal have lov at have deres barndom.

Men indlæring sker jo fra barnets første leveår. Man kan alene tænke på, hvad det betyder, når et barn skal lære at gå, hvor mange knubs det medfører, før man har lært det, men hvor viljen og nysgerrigheden er den drivende kraft, og sådan kan man selvfølgelig på andre områder, hvor man ikke har været tilstrækkelig opmærksom på det, hjælpe børnene undervejs.

Frank Dahlgaard (KF):

Ja tak. Det lyder pænt, og jeg er ikke tvivl om ministerens gode hensigter. Men var det ikke en idé – eller jeg vil hellere spørge: Det initiativ, ministeren har taget, og som jeg værdsætter, ved tage kontakt til socialministeren, kan det tænkes at munde ud i, at man fra et af ministerierne kommer med nogle retningslinjer over for kommunerne, over for børnehaveklasserne med henblik på, hvad der er smart at bibringe børnene af grundlæggende kundskaber i en form selvfølgelig, som er til børn, for det er altså leg

og den slags, men at det alligevel ikke helt er overladt til kommunerne og de enkelte skoler og børnehaveklasser, hvor der i øjeblikket sker ganske meget? Var det ikke en god ting ligesom oppefra at give nogle signaler, at skubbe på en positiv udvikling? Det var den ene ting.

Det andet spørgsmål, jeg vil stille, er til punkt ni i Socialdemokratiets oplæg om arbejdsglæden tilbage på skolerne: Vil ministeren arbejde aktivt for, at tjenestetidsaftalen bliver opblødt, måske helt bliver afskaffet? Jeg ved godt, at det ikke er i ministerens regi, men ministeren kan alligevel påvirke de instanser, som står for det her.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan sige, at jeg tror, at vejen frem først og fremmest er at formidle gode erfaringer med henvisning til, at der er faktisk – og det er efterhånden ret udbredt – børnehaveklasser, der arbejder anderledes i dag end tidligere ud fra ønsket om netop at give børnene gode forudsætninger for også at kunne starte en egentlig undervisning, når de kommer i første klasse, ligesom der på daginstitutionsområdet er megen opmærksomhed omkring de her ting.

Så jeg tror, der allerede i dag er adskilligt, der kan formidles, og det er først og fremmest dér, man kan sætte ind. Men jeg vil ikke afvise, at der også kan være både behov for og mulighed for at præcisere nogle af disse ting, som kan være af betydning for børnenes udvikling og dermed give dem den start på skolen, som gør, at det også er lettere for dem selv, når de når så langt. Så det vil jeg se nærmere på, når vi nu på embedsmandsplan har arbejdet videre med de her ting.

Når det gælder arbejdsglæden, er det jo et lidt udefinerligt begreb og også hvad det er, der afføder arbejdsglæden. Heldigvis er det sådan, når man kommer rundt i skolen, at arbejdsglæden er meget synlig, synes jeg. Det er en stor fordel for skolen i disse år, hvor den er inde i en betydelig udviklings- og omstillingsproces, at der er et så stærkt engagement hos skolens lærere, så arbejdsglæden er der i høj grad.

Jeg vil ikke afvise, at der er – og det har jeg i øvrigt også udtalt før – behov for at skabe mere smidige og fleksible muligheder for at tilrettelægge og organisere undervisningen i folkeskolen, og det håber jeg at de, der er ansvarlige for det, nemlig Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening, i fællesskab kan være med til at fremme i de kommende år.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Bortfaldet spørgsmål

Anden næstformand (Henning Grove):
Spørgsmål nr. S 2101, der er stillet til udenrigsministeren af hr. Gert Petersen, er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der hermed er bortfaldet, lød således:

Spm. nr. S 2101

Til udenrigsministeren (23/4 97) af:
Gert Petersen (SF):
»Hvilke yderligere skridt påtænker udenrigsministeren at tage over for Iran på baggrund af dommen i Mykonossagen?«

Begrundelse

Med Berlindomstolens dom i Mykonossagen blev det fastslået, at morderne blev udsendt og styret af den iranske regering. Det kan herefter anses for givet, at Irans regering står bag en lang række andre mord på iranske oppositionelle, der har søgt asyl i Vesten. Således blev 36 iranske dissidenter myrdet i 1996, alle uden for Irans grænser. Det er tre gange så mange som i 1995. Hjemme krænker regimet i Iran groft de fundamentale menneskerettigheder, og uden for Irans grænser udviser regimet en total foragt for international lov og ret og optræder som en anden terroristisk klub med den ene forskel, at den råder over en stats magtmidler. Det fremgår allerede af fastholdelsen af »dødsdommen« over Salman Rushdie, og det bekræftes af dommen i Mykonossagen.

Efter kendelsen i Berlin trak Danmark og de andre EU-lande deres ambassadører hjem til konsultationer, som det hedder. Derved udtrykte vi vor afstandtagen til det terroristiske regime. Siden da er der imidlertid ikke sket mere. Handelssamkvem foregår normalt, og EU har ikke afbrudt den såkaldte »kritiske dialog«. Der er derfor grund til at frygte, at Danmarks og andre EU-landes ambassadører genoptager deres virke i Teheran efter en pause, og at situationen så vender tilbage til det normale. Det vil

være helt utilstedeligt. Et regime, der ikke alene krænker menneskerettighederne groft indadtil, men som også bevisligt bedriver international statsterrorisme, må mødes med utvetydige sanktioner fra verdenssamfundets side. Danmark har netop vist, at vi ikke accepterer, at enkelte EU-lande kan blokere for en indsats fra vor side til fordel for menneskerettighederne. Hvis det er nødvendigt, må vi vise, at det heller ikke er acceptabelt, når det gælder forholdet til regimet i Iran.

Man gik herefter til:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om en retssikkerhedsreform.

Af Birthe Rønn Hornbech (V) m.fl.
(Fremsat 20/3 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Frank Jensen):

Venstres forslag går i korthed ud på, at regeringen inden grundlovsdag skal nedsætte en retssikkerhedskommission, der i løbet af et år skal komme med forslag, der kan fremme borgernes retssikkerhed på en række nærmere opregnede områder.

Regeringen kan ikke støtte forslaget. Lad mig starte med at sige, at det selvfølgelig er godt og rigtigt, at partierne i Folketinget beskæftiger sig med borgernes retssikkerhed. Jeg tror, alle er enige i, at retssikkerhed bør prioriteres højt. Jeg tror ikke, der er nogen her, der er imod retssikkerhed, selvfølgelig, og spørgsmålet er vel snarere, hvad man lægger i begrebet retssikkerhed.

Jeg forstår, at den retssikkerhed, der sigtes til i Venstres forslag, er den, der vedrører forholdet mellem borgerne og myndighederne. I bemærkningerne til forslaget tegnes der et billede af en statsmagt, der undertrykker og udsætter de værgeløse borgere for det ene overgreb efter det andet. Det er et billede af Danmark, som jeg ikke nikker genkendende til.

Lad mig komme med nogle enkelte citater fra bemærkningerne til lovforslaget, som jeg